

Jon

A Dorang Daxa Zin Iesu Kaarisito Jon Ka Varaar A Dor Vaamaravazang Pana A Baar Angkari

Jon naan azaxai zin azangaafllu ma urua ubina varaviraai zin Iesu. Naan “axazak ina Iesu xa sasaxot” (13:23, 19:26, 20:2, 21:7,20,24).

A baar zin Jon ka dador vaamaravas pana a Mesaaia naan nis. Jon ka saxot adu naandi ina dit fakot a baar zina dina inaxam paazaai adu Iesu naan a Mesaaia, axazak ina Nakmai xa ra kalin ma naa ra kling, naan Naata Nakmai, ma adu dina zuruk a roroiang sina (20:31). A maariaas iwana fararang ka malasing AD 87.

A baar Jon ka malasing kari:

- (1) 1:1-18 A dorang pana nis Iesu
- (2) 1:19-51 Iesu xa varumara a vaamuzazang sina
- (3) 2:1-11:57 Iesu xa giu a vaamuzazang sina la maravas
- (4) 12:1-19:42 A zaan Iesu xa giu la Raan Iwana Zangas Fasaalang ma a maatang sin Iesu
- (5) 20:1-29 A ramaraat puliang sin Iesu
- (6) 20:30-31 Avuvuna xunaze Jon ka varaar a baar zina
- (7) 21:1-25 Iesu xa balas sin ubina varaviraai zina la pira Gaalili

Iesu Naan A Dorang

¹ Mumua pis la varumaraiang mase, a Dorang ka ra iziar vaanong, ma a Dorang ka ra iziar varaxai wana Nakmai, ma a Dorang bani Nakmai. ² Naan bani xa ra iziar varaxai wana Nakmai waamua la varumaraiang mase.

³ Lamaskana naan Nakmai xa ra vaziaar amun saan faakdul, ma xawit tazaar lamaskana faaziarang kari xawit nat faraxas kana balas sin taxazak tawarak ma taza lan tawarak. ⁴ A Dorang naan a vuvuna roroiang ma a roroiang kanaan kai lis a maravas aaxan aubina. ⁵ Ma a maravas ka ililap la bungszuk singsaxai a bungszuk kawit nat faraxas kana wamin naan.

A Balazang Sin Jon A Rapti Iwana Baaptaaizang

⁶ Nakmai xa kling fawat a wangpaang sina, aizina xanaan Jon. ⁷ Ka wat kuna dador vaamaravazang pana a maravas angkanaan kuna aubina vaakdul dina inaxam paazaai wana naan. ⁸ Naan nanga xawit a maravas, ka wat kuna dador vaamaravazang pana a maravas. ⁹ A maravas faaratunaan angkanaan ina xai lis a maravas aaxan aubina vaakdul, xa kabal wat iriat la pira angkari.

¹⁰ Naan ka ra iziar la pira angkari, ma naa-palaau naan ka ra vaziaar a pira angkari aubina ila pira angkari xawit di raamin fakilaan naan. ¹¹ Naan ka wat kun aubina zina vaatak singsaxai aubina zina vaatak kawit di rudaxain naan. ¹² Singsaxai, naandi di rudaxain naan ma di inaxam paazaai wana aizina, naan ka lis a rudaxiang kuna balazang a funalik sin Nakmai. ¹³ Kawit di balas a funalik sin Nakmai wana matmalabuk

ila pira angkari, o xa malasing kari adu a funalik ma fufnaalik sin amun falambaan o wana sasaxotang sin labana, xawit. Nakmai nanga, naan damana naandi.

¹⁴ A Dorang ka balas axastunaan ma xa raagul varaxaiang dia. Di raamin fanong a marmari daxaiang sina, a marmari daxaiang sin azaxai be a Nalik ka wat sin Damana, ma naan ka bas pana daxaiang ma dorang faaratunaan.

¹⁵ Jon ka ra pitfiat naan, ma xat kupkup dikdik paan sin aubina malasing kari, “Naan a rapti angkari nia ga ra dadorin malasing kari, ‘A rapti angkanaan kana wat la muraagu, xa laaup pana nia wanaze naan ka ra iziar waamua wana nia.’”

¹⁶ A daxaiang sina aaxan dia xa laba marazaat, malasing ma naan ka rai lis a daxaiang sin dia vaakdul, ma xa ralaas bulin dia wana amun daxaiang. ¹⁷ Avuna Nakmai xa lis fawat amun Lus ma Moses ka lis sin dia, singsaxai a daxaiang sin Nakmai ma a dorang faaratunaan ka wat lamaskana Iesu Kaarisito aaxan dia. ¹⁸ Kawit nanga taxazak ka ra rataamin Nakmai. Naatna zingbe azaxai naan kat faraxas faraxai wana Nakmai, naan ka iziar la rita Damana ma naan nanga xat famaravaas dia wana Nakmai.

A Iaariang Ka Waan Sin Jon A Rapti Iwana Baaptaaizang

(Mt 3:1-12, Mk 1:1-8, Lk 3:1-18)

¹⁹ A dor vaamaravazang sin Jon kari: Amun paamua zin aubina in Jerusalem di ra kling paanin azanon pris ma azanon iaana kilaaiang

sin amun pris,* di waan sin Jon ma di iaari zina malasing kari, “Nua nis?” ²⁰ Jon kawit na langarin pizin naandi, naan ka vazei vamaravaas naandi malasing kari, “Nia xawit a Mesaaia.”*

²¹ Ma di iaari xarik sina malasing kari, “Malasing ma nua nis? Ka malasing faa, nua Elaaija a profet i mumua?”

Jon ka xis naandi naako, “Kawit nia.”

Ma di iaari xarik sina malasing kari, “Ka malasing faa, nua a profet Nakmai xa xalxal wana?”

Ma naan ka xis naandi naako, “Kawit.”

²² Malasing ma di piaat sina, “Gu vazei maam nua nis. Maadi saxot maadina zuruk a xizang iwana iaariang sin naandi amun paamua ina di ra kling maam. Gu vazei maam pana nua.”

²³ Jon ka xis naandi wana dorang sin a profet Aaisaia malasing kari, “Nia a rapti xa viviraai la non bingil, ‘Naaguna waafatok a lan sin a Piran.’”
(*Aais 40:3*)

²⁴ Ma azanon Faarasi, ina amun paamua di kling fawat naandi zin Jon, ²⁵ di iaari zina malasing kari, “Tamon nua xawit a Mesaaia o Elaaija o a profet angkanaan, kunaze gu baaptaais aubina?”

²⁶ Jon ka xis naandi naako, “Nia ga baaptaais aubina wana daanim, singsaxai axazak lawalaua nim, kawit naagu rexaazin naan. ²⁷ Naan kana wat lamuraagu, singsaxai nia xawit a rapti daxa

---

* **1:19** Ubina angkari, naandi zin a watbung sin Livaai. * **1:20** Aknaas a dorang kari adu, a rapti Nakmai xa ra kalin naan. Lamaskana Baar Xoxok amun Judaa di ra piaat Nakmai xana kling fawat naan kuna zaxot faulinang aubina zina. **1:21** Maal 4:5, Lus 18:15-18

xuna xanat faraxas gana akpaat a iaarus iwana su zina, wanaze naan ka laaup marazaat pana nia.”

²⁸ Amun saan angkanaan ka balas Betani, laza rita daanim Jodaan, a non Jon ka baaptaais aubina wana.

Iesu A Naata Sipsip Sin Nakmai

²⁹ A raan lamuraana, Jon ka raamin Iesu xa zangas puat sina ma xa piaat sin aubina naako, “Naagu raamin, Naata Sipsip sin Nakmai, ina xana zaf pizin amun matmalabuk taksaat sin aubina vaakdul. ³⁰ Naan a rapti angkari nia ga dador wana naan sinim araan ga piaat malasing kari, ‘A rapti ina xana wat lamuraagu xa laaup pana nia, wanaze naan ka iziar vaanong paamua wana nia.’ ³¹ Paamua nia nanga xawit ga rexaazin naan, singsaxai a vuvuna watang surugu iriat sinim ka malasing kari, gana baaptaais aubina wana daanim kuna Nakmai xana vatangin naan sin amun Israael.”

³² Ma Jon ka pitfiaat a dor vaamaravazang malasing kari, “Ga raamin a Laklagaai a Raabu xa kabal wat laaxur la lia malasing a baalus ma xa wat iziar wana naan. ³³ Nia nanga xawit ga ra rexaazin naan, singsaxai axazak ina xa kling nia xuna baaptaaizang aubina wana daanim, ka ra vazei nia malasing kari, ‘Guna raamin a rapti a Laklagaai a Raabu xana kabal wat ma xa iziar wana naan. A rapti angkanaan kana baaptaais pana a Laklagaai a Raabu.’ ³⁴ Ga ra raamin fanong ma ga dador vaamaravas adu naan Naata Nakmai.”

Ubina Di Tabung Balas Ubina Varaviraai Zin Iesu

(Mt 4:18-22, Mk 1:14-20, Lk 5:1-11)

³⁵ A raan lamuraana Jon ka irur haarik faraxai wana uru rapti varaviraai zina inaan. ³⁶ Naan ka raamin Iesu xa zazangas bilas, ma xa piaat malas-ing kari, “Taamin iaa, Naata Sipsip sin Nakmai!”

³⁷ Araan uru rapti varaviraai di langarin iaa, di los iaa Iesu. ³⁸ Iesu xa rutaawuk ma xa raamin nandiaa di los iaa naan ma xa iaari zin nandiaa naako, “Adu gu saxot iaa aze?”

Di piaat iaa, “Raabi.” (Aknaas a waaling malas-ing, Maravas.) “Gu iziar vaa?”

³⁹ Ma Iesu xa xis nandiaa naako, “Laawus iaa ma naaguna raamin iaa.”

Ma di wa raamin iaa a non naa raagul wana ma di vanong iaa a raan angkanaan faraxai wana naan. Ka malasing 4:00 languzaraaf.

⁴⁰ Endru, daaza Saaimon Pita, naan azaxai zin nandiaa xa langarin a dorang sin Jon ma xa los Iesu. ⁴¹ Ma Endru xa tabung tangin daasna, Saaimon ma xa vazei naan malasing kari, “Maadi tangin fanong a Mesaaia.” (Aknaas a waaling angkari, adu Kaarisito.) ⁴² Ma xa zaxot naan ka waan sin Iesu.

Iesu xa raamin naan ma xa piaat sina naako, “Nua Saaimon, naata Jon. Maadina vakilaan nua Sifaas.” (A waaling angkari adu Pita. *)

Iesu Xa Viring Filip Ma Naatanaael

---

* **1:42** Aknaaza waaling Pita adu, “A Vaat Siar.”

⁴³ A raan lamuraana, Iesu xa naxaam kana waan la pira Gaalili. Ka tangin Filip ma xa vazei naan naako, “Laawus, los nia.”

⁴⁴ Filip naan ila bina laba Betsaaida, a bina zaait sin Pita ma Endru. ⁴⁵ Filip ka tangin Naatanaael ma xa vazei naan naako, “Maadi tangin fanong axazak Moses ka ra farar wana naan, lamaskana a baar iwana amun Lus, ma amun profet saait di farar wana naan, naan Iesu in Naazaret, naata Iosep.”

⁴⁶ Naatanaael xa iaari zina naako, “Naazaret, tataan daxa xana tukbilak inaan?”

Filip ka piaat, “Laawus, ma guna raamin.”

⁴⁷ Iesu xa raamin Naatanaael xa wat sina, ma xa piaat pana naan naako, “A rapti angkari, a rapti vaaratunaan in Israael, xawit a vaagitang lamaskana.”

⁴⁸ Ma Naatanaael xa iaari zin Iesu naako, “Gu rexaazin nia malasing faa?”

Iesu xa xis naan naako, “Araan Filip kawit nanga na viring fawat nua, ga raamin fanong nua lawaana iaai a fik.”

⁴⁹ Ma Naatanaael xa pitfiaat naako, “Maravas, nua Naata Nakmai, nua a Xalxaal in Israael.”

⁵⁰ Iesu xa piaat sina naako, “Gu inaxam paazaai wana nia, wanaze ga vazei nua adu, ga raamin nua lawaana iaai a fik. Guna raamin azanon saan ka laaup pana naari.” ⁵¹ Naan ka piaat kaarik malasing kari, “Ga vazei varatunaan mase nim, naaguna raamin a lia xana ralakas ma amun aangelo zin Nakmai dina zangas puzaa laaxur ma dina zangas kabal wat pana Naata Rapti.”

2

Iesu Xa Plaas A Daanim Ma Xa Balas A Waain

¹ Wana varulang a raan, aubina di giu a flangaana vaamaxuzang la bina laba Kaanaa, ikula la pira Gaalili. Naanaa zin Iesu zaait ka ra iziar inaan, ² ma Iesu varaxai wana ubina varaviraai zina zaait di ra maainung naandi dina wat inaan pana vaamaxuzang, ma di wat. ³ Araan aubina di imin fanong a waain, naanaa zin Iesu xa piaat sina naako, “A waain sin naandi xa vaanong.”

⁴ Iesu xa piaat sina naako, “Naang, azaan angkanaan kawit surugu. A raan kuna vaamuza-zang surugu xawit nanga na balas.”

⁵ Naanaa zin Iesu xa piaat sin amun iaana kilaiiang naako, “Naaguna valos aze rasaan naana vazei nim pana.”

⁶ Amun Judaa, di rauxin a rataawuka zukuksukang naandi xuna dina xoxok kaarik lamarana Nakmai. Malasing ma xa rauxin amun pin laba mase di giu wana vaat, ka wizik saaxa iwana werif sivaarang pana daanim ka iziar inaan, naandi zaksaxai dit faraxas dina werif sivaar naandi wana a daanim ka malasing azangaafllu vaa zangaafllu a lita.

⁷ Iesu xa piaat sin amun iaana kilaiiang naako, “Naagu werif sivaar amun pin laba angkari wana daanim.” Ma di werif fambos naandi wana daanim.

⁸ Naanaan ka vazei xaarik naandi naako, “Naari naagu werif luk a daanim inaan ma naagu zuruk lis sin a maimaai iwana flangan.”

Naadi giu malasing, ⁹ ma a maimaai iwana flangan ka imin taamin a daanim angkanaan ina xa

balas a waain. Naan ka wetexaas pana a waain angkari xa wat faa, singsaxai amun iaana kilaa-
iang sina ina di ra werif a daanim di rexaas. Naan
ka viring luk a rapti angkanaan naadi vamaxuzin,
¹⁰ ma xa piaat sina naako, “Aubina vaakdul di
tabung talazin a waain daxa zin amun topuran,
ma lamuraana di imin marazaat faanong, di ta-
lazin a waain a maraana xa mumut, singsaxai nua
gu gonin tasin a waain daxa angkari xa wat tuaas
taning.”

¹¹ A gigiuang kanaan ina Iesu xa giu ikula la bina
laba Kaanaa, la pira Gaalili, naan a varumaraiang
iwana amun faakilanang naat fabalos. Amun
faakilanang kanaan ka vatangin a marmari dax-
aiang sina, ma ubina varaviraai zina di inaxam
paazaai wana naan.

Iesu Xa Waan La Rabaraau Ila Vaal Xoxok
(Mt 21:12-22, Mk 11:12-19, Lk 19:45-48)

¹² Lamuraana azaan angkanaan, naan ka wizik
paanaburut la bina laba Kaapernaaum faraxai
wana dina, amun daasna, ma ubina varaviraai
zina. Di wa iziar inaan pana a raan kawit na varas.

¹³ A Raan Laba Iwana Zangas Fasaalang faasi-
lik kana balas, ma Iesu xa uzaa Jerusalem.

¹⁴ Lamaskana a rabaraau ila vaal xoxok, ka tangin
aubina dit faangurin amun bulumagau ma amun
sipsip ma amun baalus, ma azanon di iziar wana
amun iban taasmaaiang dit kulxulaai kaakaai.

¹⁵ Naanaan ka xilong a iaarus ma xa vut pizin
naandi vaakdul lamaskana a rabaraau iwana a
vaal xoxok, faraxai wana amun sipsip ma amun

bulumagau. Naan ka psin farauxin a kaakaai zin aubina dit kulxulaai ma xa wukpizin amun iban taasmaaiang. ¹⁶ Ka piaat sin naandi di vaangurin a baalus naako, “Naagu zuruk pizin amun maani angkari! Tuaa naagu xul a vaal zin Maagu malas-ing a vaal a vaangurang.”

¹⁷ Ubina varaviraai zina di naxaam faulin kaarik a dorang ila maskana a Baar Xoxok malas-ing kari, “A maskaagu xa ramaraat faakdul xuna xatkatongang a vaal zunum.” *(Saam 69:9)*

¹⁸ Naanaan amun paamua zin amun Judaa di iaari dikdik sina malasing kari, “Aze rawat faakilanang guna vatangin simaam adu nua gu rauxin a burburaaiang kuna giuang amun saan angkanaan?”

¹⁹ Ma Iesu xa xis naandi naako, “Tamon naagu bara psin a vaal xoxok angkari, gana giu vaulin pana a raan urul.”

²⁰ Amun paamua zin amun Judaa di iaari zina malasing kari, “Ka zuruk a maariaas ka zangaafllu vaaralavaat ma xa wizik saaxa xuna giuang a vaal xoxok angkari ma malasing faa nua be guna giu wana a raan urul?” ²¹ Singsaxai a vaal xoxok naa ra dador wana xari, a winpina nanga.

²² Lamuraana naan ka ramaraat puli wana maatang, aubina varaviraai zina di naxaam faulin a dorang naa ra piaat. Ma di inaxam paazaai wana a dorang lamaskana a Baar Xoxok ma a dorang kanaan Iesu xa ra piaat.

²³ Ma araan Iesu xa iziar Jerusalem, pana flangan iwana Raan Laba Iwana Zangas

Fasaalang, amala aubina di raamin amun faakilanang naat fabalos ma di inaxam paazaai wana aizina. ²⁴ Sing saxai Iesu xawit na inaxam paazaai wana naandi, wanaze xa mazaam a rataawuka aubina vaakdul. ²⁵ Kawit nat faraxas axazak kana xus Iesu wana a matmalabuk sin taxazak, panaze naan ka rexaas faanong pana aze razaan ka iziar lamaskana a roroiang sin axazak.

3

Iesu Xa Viraai Nikodimas

¹ Ka rauxin aza rapti zin amun Faarasi aizina Nikodimas, naan aza waamua zin amun Judaa.

² Ka balas sin Iesu labung ma xa piaat naako, “Maravas, maadi rexaas adu nua a maravas ina Nakmai xa kling fawat. Kawit nat faraxas taxazak kana vabalos amun faakilanang ina nua gu giguu tamon Nakmai xawit na iziar varaxai wana naan.”

³ Ma Iesu xa piaat sina naako, “Ga vazei varatunaan mase nua, xawit taxazak kana albis lamaskana a bikabar zin Nakmai tamon kawit di luk favaxur naan.”

⁴ Nikodimas ka iaari zina naako, “Dina mitai luk mase axazak ka baiak faanong? Faaratunaan, kawit nat faraxas kana varua xaarik auliang la xuna dina, ma dina xana luk favaxur naan.”

⁵ Iesu xa piaat naako, “Ga vazei varatunaan mase nua, tamon axazak kawit di luk naan pana daanim ma a Laklagaai a Raabu, xana wen libis lamaskana a bikabar zin Nakmai. ⁶ Axazak dina xa luk naan pana matmalabuk sin damana ma dina, naan iwana a roroiang ila winpin, ma tamon

a Laklagaai a Raabu xa luk favaxur naan, naan ka rauxin a roroiang pana laklagaaina. ⁷ Tuua gu raknar wana dorang surugu malasing kari, ‘Dina luk favaxur nim.’ ⁸ A maaliu xa taaif pana aze ra non naa saxot. Gu langarin a lingna, singsaxai xawit gu rexaas ka wat malasing faa o xa waa faa. Ka malasing be naandi vaakdul ina di luk favaxur naandi lamaskana a Laklagaai a Raabu.”

⁹ Nikodimas ka iaari zina naako, “Amun saan angkanaan gu piaat kana balas malasing faa?”

¹⁰ Ma Iesu xa piaat naako, “Malasing faa, nua a maravas in Israael, ma xawit gu rexaazin amun saan angkari? ¹¹ Ga vazei varatunaan mase nua, maadi dador wana aze maadi rexaazin, ma maadi pitfiaat aze maadi raamin singsaxai xawit nanga naagu rudaxain a dor vaamaravazang simaam.

¹² Ga dador vaanong sinim pana amun saan ila pira angkari ma xawit naagu inaxam paazaai wana. Tamon gana dador wana amun saan inikula la lia, naaguna mita inaxam paazaai?

¹³ Kawit nanga taxazak ka ra uzaa ikula la lia, Naata Rapti be, ina xa kabal wat la lia. ¹⁴ Moses ka raxut fauzaa a laklagaai a zizi wana iaai la bina bingil ma aubina di raamin ma di roro, ma wana a lan angbani, dina raxut fauzaa Naata Rapti, ¹⁵ xuna naandi vaakdul ina di inaxam paazaai wana naan, dina rauxin a roro tapal lamaskana naan.

¹⁶ Avuna Nakmai xa sasaxot aubina vaakdul la pira angkari, malasing ma naan ka lis azaxai be a Nalik sina, xuna nis ka inaxam paazaai wana naan kana wen milung, singsaxai naan kana

rauxin a roro tapal. ¹⁷ Avuna Nakmai xa kling fawat Naatna xunitiat la pira angkari, xawit adu xuna varurang aubina wana dorang, singsaxai xuna naan kana zaxot faulin naandi lamaskana Naatna. ¹⁸ Axazak ka inaxam paazaai wana Naatna, xawit na irur wana dorang, singsaxai axazak kawit na inaxam paazaai, naan ka irur vaanong pana dorang, panaze xawit na inaxam paazaai wana azaxai be Naata Nakmai. ¹⁹ A dorang laba iwana aikilizang sin Nakmai xa malas-ing kari: A maravas ka wat faanong la pira angkari, singsaxai aubina di sasaxot be a bung-suzuk ma xawit di sasaxot a maravas, panaze a matmalabuk sin naandi xa raksaat. ²⁰ Naandi vaakdul di gigiu a matmalabuk taksaat, di bain a maravas, ma dina wen puat la maravas panaze di maraaut a matmalabuk taksaat sin naandi xana balas la maravas. ²¹ Singsaxai naandi di gigiu amun saan pana vaaratunaanang, di wat la maravas, kuna xana maravas adu aze rasaan naadi giu, naadi giu lamarana Nakmai.”

Jon A Rapti Iwana Baaptaazang Ka Dador Vaamaravas Pana Iesu

²² Naari lamuraana, Iesu ma ubina varaviraai zina di waan la pira Judia, ma Iesu xa iziar vaamumut faraxai wana naandi wana azanon taan ma xat baaptaais aubina. ²³ Ma Jon saait kai baaptaais aubina ikula Aaenon lapaara Saalim, panaze xa rauxin a daanim ka varas la non angkanaan, ma aubina di uwat sina ma xat baaptaais naandi. ²⁴ (Naari waamua wana Jon di valbis naan lamaskana a vaal a vaamaazikang.) ²⁵ A

varamangatang ka balas lawalau azanon aubina varaviraai zin Jon ma aza Judaa wana aze rawat tataawuka zuksukang naandi xuna dina xoxok kaarik lamarana Nakmai. ²⁶ Di wat sin Jon ma di piaat sina malasing kari, “Maravas, a rapti ina xa ra iziar varaxai wana nua laza non ritita daanim Jodaan, gu ra dador vaamaravas pana naan, naan kai baaptaais ma aubina vaakdul di waan sina.”

²⁷ Jon ka xis naandi naako, “Axazak kana zুরুk be aze rasaan ka wat la lia ina Nakmai xa lis sina. ²⁸ Nim nanga naagu ra langarin nia ga dador vaamaravas adu nia xawit a Mesaaiia, singsaxai Nakmai xa kling fawat nia waamua wana naan. ²⁹ Tamon a rapti xa maxus faaxur zin a ravin, a paasaxo zin a rapti xa irut simbang ma xat langar wana a rapti, ma araan ka langarin a linga rapti, naan ka bas mase wana nanamang. A nanamang kanaan ka wat surugu ma xa bas mase. ³⁰ Naan mase xana laaup ma nia gana mumut.”

³¹ Naan ina xa wat la lia naan ka laaup pana amun saan faakdul. Axazak ila pira angkari, naan ila pira angkari, ma xai dador wana amun saan ila pira. Axazak ina xa wat la lia xa laaup pana amun saan faakdul. ³² Naan kai dador vaamaravas pana aze naa ra raamin ma naa ra langarin, singsaxai xawit taxazak na rudaxain. ³³ Axazak ina xa rudaxain a dorang sina xa vatangin adu Nakmai naan kat faaratunaan. ³⁴ Axazak ina Nakmai xa ra kling fawat, naan kai dador wana amun dorang sin Nakmai, wanaze Nakmai xa ra lis fakdul a Laklagaai a Raabu zina. ³⁵ Damana xai sasaxot Naatna ma xa ra lis amun saan faakdul la mitna.

³⁶ Axazak ka inaxam paazaai wana Naatna, naan ka rauxin a roro tapal. Singsaxai axazak ka bain Naatna, xana wen tauxin a roroiang, kawit. A boromaazikang sin Nakmai xa iziar wana naan.

4

Iesu Xa Dador Varaxai A Ravin Samaaria

¹ Amun Faarasi di langarin adu aubina xa varas mase di las lamuraana Iesu, ma naandi di balas aubina varaviraai zina, ma xa baaptaais naandi. Aubina varaviraai zin Iesu di varas pana zin Jon. ² Singsaxai Iesu nanga xawit na baaptaais aubina, ubina varaviraai zina dit baaptaais naandi. ³ Araan a Piran ka rexaas adu amun Faarasi di langar wana azaan angkanaan, ka luaa a pira Judia ma xa uli xaarik kula pira Gaalili.

⁴ Ka los a lan ka waan labirua wana a pira Samaaria. ⁵ Ma xa balas Samaaria, la bina Sikaar, lapaara vang non pira Jekop ka lis sin naatna Iosep. ⁶ Ka rauxin a luka daanim sin Jekop inaan, ma Iesu xa wat siar lapaara luka daanim, panaze a wina xa malumbaai wana xa los a lan baraaf. Ka malasing ka zangaafu ma urua a marana maknaas lawaanaas.

⁷ Aza ravin Samaaria xa wat kuna werivang a daanim, ma Iesu xa piaat sina naako, “Kat faraxas guna vaimin nia?” ⁸ (Ubina varaviraai zina di ra waan la bina laba xuna wulwul vanganang.)

⁹ A ravin in Samaaria xa piaat sina naako, “Nua a Judaa, ma nia a ravin Samaaria. Malasing faa gu maainung nia xuna vaiminang nua?” (Avuna

amun Judaa xawit di ruvatu varaxai wana amun Samaaria.)

¹⁰ Iesu xa xis naan naako, “Tamon gu lek texaazin a talazang sin Nakmai, ma nis axazak ka maainung nua xuna vaiminang naan, gu lek maainung naan ma xa lek lis a daanim ka roro zunum.”

¹¹ A ravin ka piaat naako, “Piran, kawit gu rauxin tazaar kuna werivang, ma a luka daanim angkari xa duluk. A daanim ka roro, guna zuruk faa? ¹² Axulmua zin dia Jekop ka ra lis a luka daanim simaam, ma naan nanga naa ra imin pana malasing saait amun naatna ma amun bulumagau ma amun sipsip sina. Iaak nua gu laaup pana axulmua zimaam Jekop aan?”

¹³ Iesu xa xis faulin naan naako, “Naandi vaakdul di imimin a daanim angkari dina maaru xaarik, ¹⁴ singsaxai axazak ka imin a daanim gana lis sina xana wen maaru xaarik, kawit. A daanim gana lis sina xana iziar lamaskana ma xana balas malasing a daanim kat fuvuat kuna lizang a roro tapal zina.”

¹⁵ Ma a ravin ka vazei Iesu malasing kari, “Piran, gu lis a daanim angkanaan surugu xuna gana wen maaru xaarik, ma gana wen puat bulaai zaait iriat kuna werivang.”

¹⁶ Iesu xa vazei a ravin naako, “Paan gu zaxot labaam ma naagu uli wat faraxai iaa.”

¹⁷ A ravin ka piaat naako, “Kawit ga rauxin a rapti.”

Iesu xa piaat sina naako, “Gu vaaratunaan araan gu piaat kawit gu rauxin a rapti. ¹⁸ Ka vaaratunaan mase gu rauxin fanong a rapti xa

watmit, ma a rapti naari gu iziar varaxai wana naan, kawit labaam. Azaan gu tabung piaat fanong ka vaaratunaan mase.”

¹⁹ A ravin ka piaat naako, “Piran, ga raamin fakilaan ka adu nua a profet. ²⁰ Amun kulmua zimaam di lotu la waatawut angkari, singsaxai nim amun Judaa naagu piaat adu a non iwana lotu xa iziar Jerusalem.”

²¹ Iesu xa piaat sina naako, “Diravin, gu inaxam paazaai wana a dorang kari zurugu, a raan kana wat araan naaguna wen lotu waan sin Maamaa la waatawut angkari o ikula Jerusalem. ²² Nim amun Samaaria naagu lotu waan sin axazak kawit naagu rexaazin, singsaxai maam amun Judaa maadi lotu waan sin axazak maadi rexaazin, panaze a vaamuzazang iwana zaxot faulinang aubina xa wat sin amun Judaa. ²³ A raan kana wat ma naari xa balas faanong, araan aubina dit lotu vaaratunaan dina lotu waan sin Maamaa wana laklagaai a naandi ma wana vaaratunaanang. Avuna aubina dit lotu malasing kanaan, Maamaa xai saxot naandi. ²⁴ Nakmai naan a Laklagai, malasing ma naandi dina lotu waan sina wana laklagaai a naandi ma wana vaaratunaanang.”

²⁵ A ravin ka vazei naan naako, “Ga rexaas adu a Mesaai, di vakilaan naan Kaarisito, xana wat. Ma araan ka wat, naan kana vamaravaas dia wana amun saan faakdul.”

²⁶ Ma Iesu xa piaat sina naako, “Naan bani nia, naari gai dador varaxai wana nua.”

Ubina Varaviraai Di Uli Zin Iesu

²⁷ La non taan angkanaan ubina varaviraai di uli wat ma di raknar wanaze Iesu xai dador

varaxai wana a aza ravin. Singsaxai xawit taxazak sin naandi xa iaari zin a ravin naako, “Gu saxot aze?” Ma xawit di iaari zin Iesu malasing kari, “Kunaze gui dador varaxai wana a ravin angkanaan?”

²⁸ A ravin ka luaa adi win laba zina ina naa werif sivaarang a daanim ma xa uli xula bina laba ma xa vazei aubina malasing kari, ²⁹ “Naagu wat naaguna raamin aza rapti xa vazei viaat nia wana amun saan faakdul ga ra gigiu mumua. Iaak naan bani a Mesaaia?” ³⁰ Naanaan di luaa a bina laba ma di zangas puat sin Iesu.

³¹ Araan a ravin ka waan faanong, ubina varaviraai zin Iesu di vazei Iesu malasing kari, “Maravas, gu vangan kalaak.”

³² Singsaxai naan ka vazei naandi malasing kari, “Ga rauxin a vanganang nim kawit naagu rexaas pana.”

³³ Ma ubina varaviraai zina di dador lawalaua naandi di piaat malasing kari, “Iaak taxazak ka wat talaas fanong naan pana vanganang?”

³⁴ Ma Iesu xa piaat sin naandi naako, “A vanganang surugu xari xuna lozang a sasaxotang ma ainaxamang sin axazak ka ra kling fawat nia ma xuna vanongang a vaamuzazang sina. ³⁵ A waan dorang sinim ka uzaa malasing kari, ‘A flan urulavaat ka iziar nanga xuna laflaavang.’ Singsaxai ga vazei nim, naagu kaas amun marana nim ma naagu rataamaai lamaskana amun uma! Auma xa makal vaanong ma xa nimmiman kuna laflaavang. ³⁶ A rapti xat laflaaf naan ka zuzuruk a wulwulang sina ma xa laflaaf a vanganang kuna roro tapal, malasing ma axazak kat fazu a

vanganang ma axazak kat laflaaf nandiaa varaxai dina nanam iaa. ³⁷ A dorang kari xa vaaratunaan naako, 'Azaxai xat faazu ma axazak kat laflaaf.' ³⁸ Ga ra kling nim kuna laavang a vanganang lamaskana auma xawit naagu tabung faamuzas pana. Azanon di ra vaamuzas dikdik pana ma nim naagu zuruk a vanganang iwana gutang sin naandi."

Amala Amun Samaaria Di Inaxam Paazaai

³⁹ Amala zin amun Samaaria ila bina laba angkanaan di inaxam paazaai wana Iesu, wanaze di langarin a dorang a ravin ka piaat naako, "Naan ka vazei viaat nia wana amun saan faakdul ga ra gigiu mumua." ⁴⁰ Malasing ma amun Samaaria di wat sin Iesu, ma di maainung naan kana iziar xalaak faraxai wana naandi, ma naan ka iziar a raan urua. ⁴¹ Ma Iesu xa dador zin naandi, ma amala xaarik di inaxam paazaai wana naan.

⁴² Di piaat sin a ravin malasing kari, "Kawit maadi inaxam paazaai be wana naan pana aze rasaan gu piaat, singsaxai maam nanga maadi langarin fatok saait ma maadi rexaas adu naan a rapti angkari naan faaratunaan a Baraai a Vaaroiang aaxan aubina vaakdul."

Iesu Xa Vira Naata Waamua Xat Faamuzas Aaxan A Xalxaal

⁴³ Lamuraana a raan urua Iesu xa waan Gaalili. ⁴⁴ Naan nanga xa tabung piaat fanong adu a profet kawit dit pisfaru naan la bina zina vaatak. ⁴⁵ Araan Iesu xa balas Gaalili, di ruzuaai naan. Di ra raamin amun saan faakdul naa ra gigiu

Jerusalem, la flangan iwana Raan Laba Iwana Zangas Fasaalang, panaze naandi zaait di ra iziar inaan la raan angkanaan.

⁴⁶ Iesu xa uli xaarik Kaanaa la pira Gaalili ina xa ra plaas a daanim ma xa balas a waain. Ka rauxin aza waamua xat faamuzas aaxan a xalxaal, naatna xa itate gigias la bina zina Kaapernaam. ⁴⁷ Araan a waamua angkanaan ka langar adu Iesu xa luaa a pira Judia ma xa balas faanong Gaalili, naan ka waan sin Iesu ma xa maainung naan kuna xana wat Kaapernaam ma xana vira naatna, ina faasilik kana maat.

⁴⁸ Iesu xa vasei naan naako, “Tamon kawit naagu raamin amun faakilanang ma amun faaxoxovang ga vabalos, naaguna wen inaxam paazaai.”

⁴⁹ A waamua xat faamuzas aaxan a xalxaal xa piaat sina naako, “Piran, laawus paamua wana naarugu xana maat.”

⁵⁰ Iesu xa xis naan naako, “Falaau xabe. Naarum kana roro.”

A rapti xa inaxam paazaai wana dorang sin Iesu ma xa waan. ⁵¹ Araan ka wiwizik nanga la lan amun iaana kilaaiang sina di wat fasuin naan pana a dorang adu naatna xa daxa vaanong. ⁵² Araan ka iaari wana aze raraan mase naatna xa daxa uli, di vasei naan malasing kari, “A winlagaf ka luaa naan laraf languzaraaf pana marana iaas azaxai.”

⁵³ Naanaan, damana xa naxaam luk adu naan a notaan mase xanaan ina naan ka iaari zin Iesu ma Iesu xa ra piaat sina naako, “Naarum kana roro.”

Malasing ma naan ma naandi vaakdul la vaal zina di inaxam paazaai wana Iesu.

⁵⁴ Naari a varuaiang a vaakilanang Iesu xa vabalos araan naan ka luaa a pira Judia ma xa balas Gaalili.

5

Iesu Xa Vira Aza Rapti Lapaara Ruru

¹ Azanon taan lamur, xa rauxin A Raan Laba zin amun Judaa, malasing ma Iesu xa zangas kunikula Jerusalem. ² Inaan Jerusalem ka rauxin adi mara, aizina adu, “A Mara Zina Sipsip.” A ruru xa iziar lapaarana, aizina wana linga bina Ibru adu Betesdaa, ma a non faraandaa xa watmit ka iziar varaxulin. ³⁻⁴ Adi mala zin aubina di gigias di itate inaan, amun marawif ma amun kak taksaat ma naandi di zipas.* ⁵ Aza rapti xa iziar inaan ma a giazang ka iziar wana naan pana a maariaas ka zangaaf lu vaarul ma xa wiziktul vaakdul. ⁶ Iesu xa raamin naan ka itate inaan ma xa rexaas faanong adu naan ka itate vaabung baraaf pana giazang sina, malasing ma Iesu xa iaari zina naako, “Ka malasing faa, gu saxot guna daxa?”

⁷ A rapti xa gias ka piaat naako, “Piran, kawit taku raxazak kuna vawaalang nia xu lamaskana ruru angkari la notaan kana vuvuat kaarik.

---

* **5:3-4** Azanon fararang kawit na varas i mumua, di rauxin a dorang kari zaait: Di iziar babong a ruru xuna xana vuvuat kaarik, panaze azanon taan a aangelo zin a Piran ka wiwizik lamaskana a ruru ma xat favuvuat a daanim. Tamon axazak ka gias ka tabung pizik lamaskana a ruru angkanaan ka vuvuat kaarik, naan kana balas daxa ziaana a giazang sina, naapalaau aze rawat giazang naa rauxin.

Nia ga lalaamangaai adu gana wizik lamaskana, singsaxai axazak tawarak ka tabung pizik paamua wana nia.”

⁸ Naanaan Iesu xa vazei naan naako, “Tama-raat, fazaak luk amun saan imilaaivang sunum ma gu waan.” ⁹ Fazaaus mase a winpina rapti xa balas daxa uli, ma xa vazaak luk amun saan imilaaivang sina ma xa zangas.

A zaan angkanaan ka balas la raan a Saabat, ¹⁰ malasing ma amun paamua zin amun Judaa di vazei a rapti Iesu xa vira naan malasing kari, “Naari a raan a Saabat, ma xawit na tak pana amun Lus sin dia xuna nua guna vazaak amun saan imilaaivang sunum.”

¹¹ Ma naan ka piaat naako, “A rapti xa vira nia, naan ka vazei nia naako, ‘Fazaak luk amun saan imilaaivang sunum ma gu waan.’”

¹² Ma di iaari zina malasing kari, “Nis a rapti angkanaan ka vazei nua gu vazaak luk amun saan imilaaivang ma gu waan?”

¹³ Singsaxai a rapti angkanaan Iesu xa vira, xawit na rexaas pana nis a rapti angkanaan, panaze adi mala aubina di bas la non angkanaan, ma Iesu xa zangas lawalaua naandi ma xa malik.

¹⁴ Mur Iesu xa tangin naan lamaskana a rabaraau ila vaal xoxok ma xa vazei naan naako, “Gu langar, naari gu daxa vaanong. Gu vaanong ka wana gigiuang a matmalabuk taksaat, taulaan tazaar taksaat mase xana balas sunum.” ¹⁵ A rapti xa waan ma xa vazei amun paamua zin amun Judaa adu naan Iesu bani ina xa ra vira naan.

Iesu Xa Gigu Be Amun Saan Damana Xa Gigu

¹⁶ Amun paamua zin amun Judaa di varumara vamazikang Iesu wanaze xa gigu amun saan angkari laraan a Saabat. ¹⁷ Iesu xa vazei naandi naako, “Maagu xat faamuzas bulaai ma xa ruaas taning, ma nia zaait gat faamuzas.” ¹⁸ Amun paamua zin amun Judaa di langarin a dorang kanaan ma di saxot mase dina zop famaas Iesu, wanaze xawit be adu naan ka kip a lus ila Saabat, singsaxai naan ka piaat saait adu Nakmai xanaan Damana ma xat fatfaraxazin naan malasing Nakmai.

¹⁹ Iesu xa xis a dorang sin naandi naako, “Ga vazei varatunaan mase nim, Naatna xawit nat faraxas kana giu tazaar naan sing. Naan kat faraxas kana giu be amun saan naa raamin Damana xa gigu. Avuna aze razaar Damana xa gigu, Naatna zaait ka giu. ²⁰ Damana xa sasaxot Naatna ma xat fatangin sina amun saan faakdul naa giu. Ma xana vatangin sina amun giguang kana laaup nanga wana amun giguang kanaan naat fabalos kuna naaguna banglala. ²¹ Damana xat faramaraat amun maat ma xai lis a roroiang sin naandi, malasing saait Naatna xai lis a roroiang sin naandi ina naa saxot naana lis. ²² Avuna Damana xawit nai klis taxazak, singsaxai xa lis fakdul a vaamuzazang iwana aikilizang ka waan sin Naatna, ²³ xuna naandi vaakdul dina nop Naatna malasing di nop Damana. Axazak kawit na nop Naatna, xawit na nop Damana ina xa ra kling fawat naan.”

²⁴ Ma Iesu xa piaat sin amun paamua zin amun Judaa naako, “Ga vazei varatunaan mase nim,

axazak ina xa valos a dorang surugu ma xa in-axam paazaai wana naan ina xa ra kling fawat nia, xa rauxin a roro tapal ma xana wen irur wana dorang. Naan ka vataling a maatang ma xa albis pana roroiang. ²⁵ Ga vazei varatunaan mase nim, a raan kana wat ma naari xa balas faanong ma naandi di maat faanong dina langarin a linga Naata Nakmai ma naandi di langarin dina roro. ²⁶ Avuna Damana naan a vuvuna roroiang, ma xa lis a burburaaiiang sin Naatna xuna naan saait kana vuvuna a roroiang. ²⁷ Ma naan ka lis a burburaaiiang iwana aikilizang sin Naatna wanaze naan Naata Rapti.

²⁸ Tuua naagu banglala wana azaan angkanaan, panaze a raan kana balas ma aubina vaakdul ina di maat faanong dina langarin a lingna, ²⁹ ma dina tukbilak la baaul a maat sin naandi. Ma naandi di ra gigiu amun matmalabuk daxa dina ramaraat puli ma dina rauxin a roroiang. Ma naandi di ra gigiu amun matmalabuk taksaat dina ramaraat puli ma dina irur wana dorang ma dina vazaak a maazikang. ³⁰ Nia nanga xawit gat faraxas gana giu tazaar nia zing. Araan ga ikilis, gat langarin be a dorang sina. Malasing ma a vaamuzazang iwana aikilizang surugu xa tak panaze xawit ga lalaamangaai adu gana giu malasing nia ga saxot, singsaxai ga lalaamangaai adu gana giu xuna vadokdokang axazak ina xa kling fawat nia.”

Amun Dor Vaamaravazang Pana Iesu

³¹ Ma Iesu xa piaat sin amun paamua zin amun Judaa naako, “Tamon gana dador vaamaravas

pana nia nanga, a dorang surugu xana wen maravan pana langlangarang sinim. ³² Ka rauxin aza xazak kai dador vaamaravas pana nia, ma ga rexaas adu a dorang sina wana nia xa vaaratunaan.

³³ Nim amun paamua zin amun Judaa naagu kling amun iaana kilaiiang sinim ka waan sin Jon ma naan ka dador vaamaravas pana a dorang faaratunaan pana nia. ³⁴ Kawit adu ga rudaxain a dorang sin aubina wana nia, singsaxai ga piaat a dorang kanaan kuna Nakmai xana zaxot faulin nim. ³⁵ Jon ka malasing a laam ka ililap ma xa ilis a maravas, ma wana azanon taan naagu nanam pana a maravas sina.

³⁶ Nia ga rauxin a dor vaamaravazang ka maravan nanga wana zin Jon. Ka malasing kari: Amun gigiuang Maagu xa lis surugu xuna vanongang ma naari ga gigiu, xa dador vaamaravas adu Maagu xa ra kling fawat nia. ³⁷ Ma Maagu ina xa ra kling fawat nia, naan nanga xa ra dador vaamaravas pana nia. Kawit naagu langarin a lingna ma xawit naagu rataamin naan ³⁸ ma a dorang sina xawit na iziar lamaskana nim, panaze xawit naagu inaxam paazaai wana axazak naa ra kling fawat. ³⁹ Naagu vakot bulin amun dorang lamaskana a Baar Xoxok, panaze naagu naxaam adu wana amun dorang kanaan naaguna zuruk a roro tapal. Naan amun dorang kanaan lamaskana a Baar Xoxok kai dador vaamaravas pana nia. ⁴⁰ Singsaxai xawit naagu saxot naaguna wat surugu xuna zurukang a roroiang.

⁴¹ Kawit ga rudaxain a wisfaaruiang ka wat sin aubina. ⁴² Singsaxai ga rexaazin nim. Ga rexaas adu xawit naagu rauxin a matmalabuk sin Nakmai iwana sasaxotang azanon lamaskana nim. ⁴³ Ga wat pana aizina Maagu, ma xawit naagu rudaxain nia. Singsaxai tamon taxazak tawarak ka wat pana aizina nanga, naaguna rudaxain naan. ⁴⁴ Kawit naagut faraxas naaguna inaxam paazaai wana a dorang surugu, wanaze naagu saxot a wisfaaruiang ka wat lawalaua nim, singsaxai xawit naagu zaleng a wisfaaruiang ina xa wat sin Nakmai azaxai be.

⁴⁵ Singsaxai tuua naagu naxaam adu nia gana vakor nim lamarana Maagu. Axazak kana vakor nim, naan Moses ina naagu rasin amun inaxamang sinim pana amun dorang sina xuna vawaalang nim. ⁴⁶ Tamon naagu lek inaxam paazaai wana Moses, naagu lek inaxam paazaai wana nia, wanaze naan ka tabung farar wana nia. ⁴⁷ Singsaxai tamon kawit naagu inaxam paazaai wana dorang naa varaar naaguna mita inaxam paazaai wana aze ga piaat?”

6

*Iesu Xa Vavangaan Aubina Di Laaup Pana A Tausan Ka Watmit
(Mt 14:13-21, Mk 6:30-44, Lk 9:10-17)*

¹ Azanon taan lamuraana, Iesu xa kas buak kulaza rita Laman Gaalili, di vakilaan saait pana a Laman Tiberiaas. ² Adi mala aubina di los naan panaze di raamin amun faakilanang Iesu xa vabalos pana viraiang aubina di gias. ³ Naanaan Iesu xa uzaa la waatawut ma xa iziar varaxai

wana ubina varaviraai zina. ⁴ A raan ka vaasilik ka wana flangan iwana Raan Laba Iwana Zangas Fasaalang.

⁵ Iesu xa raamaai uzaa ma xa raamin amala marazaat di zangas suaai naan. Ma xa iaari zin Filip naako, “Dia dina wul a raraba vaa xuna vanganang aaxan aubina angkari?” ⁶ Naan ka iaari lalaamangaai be zin Filip panaze naan ka rexaas faanong pana aze razaan naana giu.

⁷ Filip ka xis naan naako, “A zangaafllu varazuai urua amun kaakaai denaarias* xawit nat faraxas kuna wulang a raraba xuna lizang sin axazak saksaxai xana iaan ta vang samumut.”

⁸ Aza rapti varaviraai zina, Endru, daaza Saaimon Pita, xa piaat sina naako, ⁹ “Naari aza nalik ka rauxin a raraba mumut ka watmit di vaaf pana baali, ma a ian mumut urua. Singsaxai xana mitat faraxas pana amala vaakdul?”

¹⁰ Iesu xa piaat naako, “Naagu vazei aubina dina iziar waanaburut.” Ka rauxin a wilaangis ka varas la non angkanaan, ma ubina vaakdul di iziar, xa malasing a tausan ka watmit. ¹¹ Iesu xa zuruk amun raraba, ma xa wisfaadaxa zin Nakmai, ma xa ralaas naandi angkanaan di iziar xat faraxas pana sasaxotang sin naandi. Malasing saait naa giu wana uru ian.

¹² Araan di laanga vangan maazur vaanong, ka piaat sin ubina varaviraai zina naako, “Naagu zuruk fatuin amun kibaala vanganang. Tuua naagu kawin.” ¹³ Malasing ma di zuruk fatuin amun kibaala raraba baali xa watmit ina naadi

---

* **6:7** A kaakaai denaarias azaxai xari a wulwulang ila raan azaxai zin axazak kat faamuzas la tesin.

vakbaal ma di sfaar amun laxa xat faraxas pana azangaafllu ma urua.

¹⁴ Aubina di raamin a vaakilanang Iesu xa vabalos, ma mur di piaat malasing kari, “Ka vaaratunaan mase, naan a profet ina xana wat la pira angkari.” ¹⁵ Iesu xa rexaas pana amun inaxamang sin naandi adu dina vangarin naan kana balas a xalxaal, malasing ma xa ramaraat fataling naandi ma naan sing ka uli xaarik kula waatawut.

*Iesu Xa Zangas Laaxur Wana Laman
(Mt 14:22-33, Mk 6:45-56)*

¹⁶ Lamuraana a iaas ka si, ubina varaviraai zina di waan ipaa la laman, ¹⁷ ma di xawas pana a mon ma di ikas buaak a laman kuna waanang Kaapernaum. Naari xa suk ka ma Iesu xawit nanga na balas sin naandi. ¹⁸ Adi maaliu dikdik ka tangin naandi ma a rof ka varop marazaat. ¹⁹ Araan di kaaul wana a kilomita xa malasing ka watmit o xa wizik saaxa di raamin Iesu xa uwat kula mon, ka zazangas laaxur wana laman ma di maraaut mase. ²⁰ Singsaxai xa piaat sin naandi naako, “Nia be, tuaa naagu maraaut.” ²¹ Naanaan di saxot dina zaxot fawat naan ku lamaskana a mon ma xa xawas, ma fazaaus mase a mon ka xozaraai laxon la non naadina waan pana.

²² A raan lamuraana amala ina di iziar la zanon ritit a laman di raamin fakilaan adu a mon be a zaxai xa tabung iziar inaan, ma Iesu xawit na wizik lamaskana varaxai wana ubina varaviraai zina, singsaxai naandi zingbe di waan. ²³ Naanaan azanon mon ila bina laba Tiberiaas di xozaraai lapaara a bina ina aubina di vangan pana lamuraana a Piran ka wisfaadaxa. ²⁴ Araan amala di

raamin fakilaan adu Iesu ma ubina varaviraai zina di malik, di xawaas amun mon ma di waan Kaapernaum kuna zalengang Iesu.

Iesu Naan A Raraba Iwana Roroiang

²⁵ Araan di tangin naan la aza rita laman, di iaari zina malasing kari, “Maravas, lasang gu balas iriat?”

²⁶ Iesu xa xis naandi naako, “Ga vazei varatunaan mase nim, naagu zazaleng nia xawit pana naagu raamin amun faakilanang ga vabalos, singsaxai wanaze naagu iaan amun raraba ma naagu maazur. ²⁷ Tuaa naagu vaamuzas kuna zurukang a vanganang kana raksaat, kawit, singsaxai naagu vaamuzas kuna zurukang a vanganang kana iziar bulaai ma xana lis a roro tapal, ina Naata Rapti xana lis sinim. Avuna Nakmai Damana xa ra vatangin adu xa rudaxain fanong naan.”

²⁸ Naanaan di iaari zina malasing kari, “Aze rasaan maadina giu xuna giuang amun faamuza-zang Nakmai xa sasaxot.”

²⁹ Iesu xa xis naandi naako, “A vaamuzazang sin Nakmai xa malasing kari, naaguna inaxam paazaai wana axazak naa ra kling fawat.”

³⁰ Malasing ma di iaari zina malasing kari, “Aze ra vaakilanang guna vabalos kuna maadina raamin ma maadina inaxam paazaai wana nua? Guna giu aze? ³¹ Amun kulmua zimaam di iaan a maanaa la bina bingil, malasing di varaar vanong malasing kari, ‘Naan ka ralaas naandi wana raraba xa wat la lia xuna iaanang.’” (*Zax 16:4*)

³² Iesu xa vazei naandi naako, “Ga vazei varatunaan mase nim, kawit Moses ina xa ralaas nim pana a raraba inikula la lia, singsaxai Maagu naan kai lis a raraba vaaratunaan ka wat la lia. ³³ Avuna a raraba zin Nakmai xari, naan ina xa kabal wat la lia ma xai lis a roroiang sin aubina ila pira angkari.”

³⁴ Di piaat malasing kari, “Piran, taning ma xa uzaa, gu lis a raraba angkanaan simaam.”

³⁵ Naanaan Iesu xa vazei naandi naako, “Nia nanga a raraba iwana roroiang. Axazak ka wat surugu xana wen lagaai xaarik, ma axazak ka inaxam paazaai wana nia xana wen maaru xaarik.

³⁶ Malasing ga vazei vanong nim, naagu raamin fanong nia singsaxai xawit nanga naagu inaxam paazaai. ³⁷ Naandi vaakdul Maagu xa lis surugu dina wat surugu, ma axazak ka wat surugu gana wen kup pizin naan, ³⁸ wanaze ga kabal wat la lia xawit kuna lozang a sasaxotang ma a inaxamang surugu nanga singsaxai xuna lozang a sasaxotang ma a inaxamang sina ina xa ra kling fawat nia.

³⁹ Ma naari a sasaxotang ma a inaxamang sina ina xa ra kling fawat nia, adu xawit tazaxai zin naandi vaakdul ina naa lis surugu dina milung, singsaxai gana varamaraat faulin naandi la vaanongang iwana amun taan. ⁴⁰ A sasaxotang ma ainaxamang sin Maagu xa malasing kari, aubina vaakdul ina di raamaai wana Naatna ma di inaxam paazaai wana naan, dina zuruk a roro tapal ma gana varamaraat faulin naandi la vaanongang iwana amun taan.”

⁴¹ Amun paamua zin amun Judaa di murmuru wana naan panaze xa piaat naako, “Nia a raraba

ina xa kabal wat ikula la lia.” ⁴² Di piaat malasing kari, “Naan Iesu bani naata Iosep, ina dina ma damana dia di rexaazin. Kana mitai piaat naako, ‘Ga kabal wat la lia?’”

⁴³ Iesu xa xis naandi naako, “Tuua naagu mur-muru lawalaua nim. ⁴⁴ Kawit taxazak kat faraxas kana wat surugu, tamon Maagu ina xa ra kling fawat nia, xana wen urif fawat naan ma xana lis naan surugu, ma gana varamaraat faulin naan la vaanongang iwana amun taan. ⁴⁵ Di varaar vating fanong lamaskana a baar zin amun profet malasing kari, ‘Nakmai xana viraai vakdul aubina.’ *(Aais 54:13)*

Naandi vaakdul ina dit langar zin Maagu ma di zuruk a rexaazang ka wat sina, di uwat surugu.

⁴⁶ Kawit taxazak na rataamin Maagu. Kawit. Singsaxai axazak ina xa ra iziar varaxai wana Nakmai ma xa wat, naan be xa raamin Maagu.

⁴⁷ Ga vazei varatunaan mase nim, axazak ka in-axam paazaai wana nia, naan ka rauxin fanong a roro tapal. ⁴⁸ Nia a raraba iwana roroiang.

⁴⁹ Amun kulmua zinim di iaan a maanaa la bina bingil, singsaxai di maat nanga. ⁵⁰ Singsaxai a raraba angkari ina xa wat ikula la lia, aubina dina iaan ma dina wen maat. ⁵¹ Nia nanga a raraba xa roro ina xa kabal wat ikula la lia. Tamon taxazak kana iaan a raraba angkari, xana roro tapal. A raraba angkari a winugu, ina gana lis kuna aubina ila pira angkari dina zuruk a roroiang.”

⁵² Naanaan amun paamua zin amun Judaa di varamakalaai lawalaua naandi nanga ma di piaat malasing kari, “Malasing faa ma a rapti angkari xana lis a wina zin dia xuna iaanang?”

⁵³ Iesu xa vazei naandi naako, “Ga vazei varatunaan mase nim, tamon kawit naagu iaan a wina Naata Rapti ma xawit naagu imin a daraaina, naaguna wen tauxin a roroiang lamaskana nim. ⁵⁴ Nis nanga xa iaan a winugu ma xa imin a daraaigu xa rauxin a roro tapal, ma gana varamaraat faulin naan pana maatang la vaanongang iwana amun taan. ⁵⁵ A winugu a vanganang faratunaan ma a daraaigu a daanim imiminang faaratunaan. ⁵⁶ Nis nanga xa iaan a winugu ma xa imin a daraaigu, maadi zaxai varaxai iaa. ⁵⁷ Maagu xa rauxin a roroiang ka ra kling fawat nia ma naan ka lis a roroiang surugu. Malasing saait axazak ina xa iaan a winugu, gana lis a roroiang sina. ⁵⁸ Naan kanaan a raraba ina xa kabal wat la lia. Amun kulmua zin dia di iaan a maanaa ma di maat nanga, singsaxai axazak ka vangan pana a raraba angkari xana roro tapal.” ⁵⁹ Iesu xa piaat a dorang angkanaan araan kat faraviraai lamaskana a vaal a maainungang sin amun Judaa ikula Kaaper-naaum.

Amala Aubina Varaviraai Di Vataling Iesu

⁶⁰ Araan aubina varaviraai di langarin, amala zin naandi di piaat malasing kari, “A varaviraai-ang kanaan ka maravan marazaat. Nis mase xat faraxas kana rudaxain?”

⁶¹ Iesu xa rexaas faanong pana aubina varaviraai zina di murmuru wana a dorang kari, ma xa iaari zin naandi naako, “A dorang kanaan ka kawin a inaxamang sinim? ⁶² Ma naaguna mita inaxam tamon naagu raamin Naata rapti xa uzaa laaxur xula non paamua naa tabung sizar wana! ⁶³ A Laklagaai a Raabu xai lis a roroiang ma a

winpina aubina be a zangof. A dorang surugu xa bas pana a Laklagaai a Raabu ma a roroiang. ⁶⁴ Singsaxai xa rauxin azanon sinim kawit di inaxam paazaai.” Ma Iesu xa rexaas faanong paa-mua nanga wana nis sin naandi xawit di inaxam paazaai ma nis kana ngutlis naan. ⁶⁵ Ma xa piaat saait naako, “Malasing ma ga vazei nim adu xawit taxazak kana wat surugu tamon Maagu xawit na vainaxaam naandi xuna watang surugu.”

⁶⁶ Ma laraan angkanaan aubina varaviraai zina di uli ma xawit kaarik di los naan.

⁶⁷ Iesu xa iaari zin azangaafllu ma urua ubina varaviraai zina naako, “Naagu saxot saait naa-guna waan?”

⁶⁸ Saaimon Pita xa xis naan naako, “Piran, maadina waan kaarik sinis? Gu rauxin a dorang kai lis a roro tapal. ⁶⁹ Maadi inaxam paazaai ma maadi rexaas adu nua a Rapti Xoxok gu balas sin Nakmai.”

⁷⁰ Naanaan Iesu xa xis naan naako, “Ga kalin nim, naagu zangaafllu ma urua. Singsaxai nanga azaxai zinim naan a zapalaau!” ⁷¹ Kai piaat be Judaas, naata Saaimon Iskaariot, naan azaxai zin naandi di zangaafllu ma urua ina mur xana ngutlis Iesu.

7

Iesu Xa Dador Varaxai Wana Amun Daasna

¹ Lamuraana azaan angkanaan, Iesu xa ra zangas farawuk inaan Gaalili. Naan kawit na saxot adu xana waan la pira Judia, wanaze amun paamua zin amun Judaa di zazaleng ta lan kuna

dina zop famaas naan. ² A Raan Laba Iwana Amun Faal Maling ka wat faasilik. ³ Amun daaza Iesu di ra piaas sina malasing kari, “Gu ramaraas fataling a bina angkari, ma gu waan la pira Judia, xuna aubina varaviraai zunum dina raamin amun gigiuang ina gu gigiu. ⁴ Tamon axazak ka saxot adu aubina dina rexaazin naan, tuaa xana iziar vunfun. Nua gu gigiu amun gigiuang kari, malasing ma gu viaas nua zin aubina vaakdul.” ⁵ Avuna xawit taxazak sin naandi amun daaza Iesu di inaxam paazaai wana naan.

⁶ Malasing ma Iesu xa vazei naandi naako, “A raan surugu xawit nanga na balas. Singsaxai amun taan faakdul xat faraxas aaxan nim, ⁷ panaze aubina ila pira angkari dina wen maska raksaat pana nim. Singsaxai di maska raksaat pana nia, wanaze nia gai dador vaamaravas adu amun matmalabuk sin naandi xa raksaat. ⁸ Naagu waan pana A Raan Laba angkanaan. Kawit nat faraxas gana waan, panaze a raan surugu xawit nanga na balas.” ⁹ Naan ka piaas azaan angkanaan ma xa iziar nanga inaan Gaalili.

Iesu Xa Iziar La Raan Laba Iwana Amun Faal Maling

¹⁰ Amun daasna di waan pana A Raan Laba, ma mur Iesu zaait ka waan. Singsaxai naan kawit na zangas la maravas, naan ka ra zazangas funfun be. ¹¹ Amun paamua zin amun Judaa di ra zaza-leng naan inaan pana A Raan Laba, ma di iaari varvaras sin aubina malasing kari, “Naan faa?”

¹² Amala aubina lawalau axulutung dit ngifngif farawuk pana Iesu. Azanon aubina di piaas

malasing kari, “Naan a rapti daxa.” Ma azanon di piaat malasing kari, “Kawit, naan kat fagit amala.”
¹³ Sing saxai xawit taxazak kat faraxas kana dador wana naan la maravas, panaze di maraaut pana amun paamua zin amun Judaa.

¹⁴ Pana varalavaatang a raan iwana A Raan Laba, Iesu xa albis lamaskana a rabaraau ila vaal xoxok ma xat firaai aubina. ¹⁵ Amun paamua zin amun Judaa di banglala ma di iaari malasing kari, “A rapti angkari xawit na waan pana ta varaviraaiang ma xa zuruk a rexaazang kari vaa?”

¹⁶ Iesu xa xis naandi naako, “Amun faraviraaiang surugu xawit surugu nanga, singsaxai xa wat ikula zin axazak ina xa ra kling fawat nia. ¹⁷ Tamon taxazak ka saxot kana giu azaan Nakmai xa saxot, naan kana raamin fakilaan tamon nia ga varaviraai wana a dorang ka wat ikula zin Nakmai, o tamon ga dador wana ainaxamang surugu nanga. ¹⁸ Araan axazak ka dador wana inaxamang sina nanga, naan ka malasing adu xa valaup naan nanga. Araan axazak ka saxot kana valaup axazak ka ra kling fawat naan, naan ka piaat a dorang faaratunaan ma xawit ta vaagitang ka iziar zina. ¹⁹ Moses ka ra lis amun Lus sinim. Sing saxai xawit tazaxai zinim kat falos amun Lus angkanaan. Kunaze naagu saxot naaguna zop famaata nia?”

²⁰ Ma aubina di piaat malasing kari, “A zapalaau xa ragul nua! Nis kari xa saxot kana zop famaata nua?”

²¹ Ma Iesu xa xis naandi malasing kari, “Ga ra giu aza vaamuzazang ka banglala ma nim faakdul

naagu ra banglala. ²² Moses ka ra fararin adu naaguna ftuk pizin a vang pakpaak amun popo rapti zinim. Kawit Moses, singsaxai amun kulmua zinim, naandi di ra varumarain a matmalabuk angkanaan. Azanon taan naagu iftuk pizin a vang pakpaak amun popo rapti la Saabat. ²³ Tamon a raan kuna ftuk pizinang a vang pakpaak amun popo rapti xana balas la raan a Saabat, naagu ftuk pizin nanga xuna naaguna wen laxau amun Lus sin Moses. Malasing ma xunaze naagu mangat pana nia wana ga vira a rapti laraan a Saabat? ²⁴ Tuua naagu klis amun saan pana a rataamaa-
iang ilamanar, singsaxai naagu klis pana ainaxa-
mang ka tak.”

Jaak Naan A Mesaaia?

²⁵ La raan angkanaan azanon aubina in Jerusalem di varumara iaariang malasing kari, “Jaak naan a rapti xari ina amun paamua di saxot dina zop famaata naan? ²⁶ Naan kari, xai dador la maravas. Ma xawit taxazak ka pukling sina. Jaak amun paamua di rexaas adu naan a Mesaaia? ²⁷ Singsaxai araan a Mesaaia xana wat, kawit taxazak kana rexaas adu naan ka wat faa. Singsaxai dia di rexaazin a rapti angkari xa wat faa.”

²⁸ Ma Iesu xat faraviraai la rabaraau ila vaal xoxok. Naanaan ka dador laba malasing kari, “Ka vaaratunaan nim naagu rexaazin nia, ma naagu rexaazin nia ga wat faa. Singsaxai xawit ga wat pana ainaxamang surugu nanga. Axazak angkanaan ka ra kling fawat nia, naan kat

faaratunaan. Ma nim naagu wetexaazin naan. ²⁹ Singsaxai nia ga rexaazin naan, panaze nia ga kabal wat ikula zina ma naan ka ra kling fawat nia.”

³⁰ Malasing ma di saxot dina zaraak fating naan, singsaxai xawit taxazak na taaxur wana naan, panaze a raan sina xawit nanga na balas.

³¹ Singsaxai amala aubina lawalau axulutung di ra inaxam paazaai wana naan. Di piaat malasing kari, “A rapti angkari xat fabalos amun faakilanang ka laaup marazaat. Araan a Mesaaia xana wat, malasing faa, naan kana vabalos amun faakilanang ka laaup pana zina.”

Amun Paamua Zin Amun Judaa Di Kling Azanon Ubina Xa Waan Sin Iesu

³² Amun Faarasi di langarin aubina dit ngifngif pana Iesu ma a dorang naa ra piaat sin naandi. Ma naandi varaxai wana amun pris laba di kling azanon tuxaaul ila vaal xoxok di waan sin Iesu xuna dina zaraak fating naan. Ma di waan.

³³ Iesu xa piaat naako, “Gana iziar vaamumut be varaxai wana nim ma mur gana waan sin axazak ka ra kling fawat nia. ³⁴ Naaguna zaleng nia, singsaxai naaguna wen tangin luk nia. Ma a non nia gana iziar wana, nim kawit nat faraxas naaguna waan pana.”

³⁵ Amun paamua zin amun Judaa di dador lawalaua naandi malasing kari, “Kana waa faa ma xawit dit faraxas dina tangin luk naan. Iaak naan kana waan mase laza bina zin amun Grik, ina amun Judaa di ra raagul wana ma naan kana viraai amun Grik? ³⁶ Naan ka piaat naako, ‘Naaguna zaleng nia singsaxai naaguna wen tangin

luk nia.' Ma naan ka piaat saait naako, 'Nim kawit nat faraxas naaguna waan la non nia gana waan pana.' Aze ra vuvuna dorang kari?"

A Daanim Kai Lis A Roroiang

³⁷ La adi raan laba mase xuna vanongang a Raan Laba angkanaan, Iesu xa rur ma xa xupkup dikdik malasing kari, "Tamon taxazak inaan ka maaru, naan kana wat surugu ma xana imin. ³⁸ Tamon axazak ka inaxam paazaai wana nia, a Baar Xoxok ka piaat naako, 'A daanim kai lis a roroiang kana zaal wat lamaskana roroiang sina xu lamanar.'" ³⁹ Iesu xa piaat azaan angkanaan lalozang a Laklagaai a Raabu. Naandi ina di ra inaxam paazaai wana Iesu, mur dina rauxin. Lamun taan angkanaan Nakmai xawit nanga na lis a Laklagaai a Raabu, wanaze Nakmai xawit nanga na lis a marmari daxaiang sin Iesu.

Aubina Di Dador Lalos Iesu Ma Di Vatawagalaai

⁴⁰ Amala zin naandi aubina lamaskana a xulutung angkanaan di langarin Iesu xa ra piaat a dorang sina ma di piaat malasing kari, "Ka varatunaan mase a rapti angkari, naan a profet, Moses ka ra dador profet pana naan."

⁴¹ Ma azanon di piaat malasing kari, "Naan a Mesaaia."

Singsaxai azanon tawarak di piaat malasing kari, "A Mesaaia xawit aro Gaalili. ⁴² A Baar Xoxok ka piaat adu a Mesaaia xana balas pana amun natnaat sin Dewit, ma dina luk naan Betliem, a bina Dewit ka ra raagul wana." ⁴³ Malasing ma

aubina di vatawagalaai lalozang Iesu. ⁴⁴ Azanon di ra saxot adu dina zaraak fating naan, singsaxai xawit taxazak na taaxur wana naan.

Amun Paamua Zin Amun Judaa Xawit Di Inaxam Paazaai Wana Iesu

⁴⁵ Amun tuxaaul ila vaal xoxok di uli waan sin amun pris laba ma amun Faarasi. Ma amun pris laba varaxai wana amun Faarasi di iaari malasing kari, “Kunaze xawit naagu zaxot fawat naan iriat?”

⁴⁶ Ma amun tuxaaul ila vaal xoxok di piaat malasing kari, “Kawit taxazak nai dador wana a dorang ka maravan malasing a rapti angkanaan.”

⁴⁷ Ma amun Faarasi di iaari malasing kari, “Malasing faa, xa vagit saait nim? ⁴⁸ Malasing faa, tazaxai zin amun paamua zin amun Judaa o amun Faarasi di inaxam paazaai wana naan? ⁴⁹ Kawit mase! Amala angkanaan kawit di rexaazin amun Lus, ma a raksaatang ka iziar wana naandi.”

⁵⁰ Nikodimas naan azaxai zin amun paamua, ina waamua xa ra wat sin Iesu, xa piaat sin naandi naako, ⁵¹ “Lamaskana amun Lus sin dia dina wen famazik axazak, ka ruaas a raan di langarin fanong a dorang sina, xuna tanginang aze naa ra gigiu.”

⁵² Di mangat ma di xis naan malasing kari, “Iaak nua zaait a rapti in Gaalili? Gu raamaai daxa lamaskana a Baar Xoxok ma guna maravas adu xawit ta profet laba inaan, aro Gaalili.”

[Amun laklagaai a fararang i mumua mase xawit na rauxin 7:53-8:11.]

⁵³ Naanaan naandi vaakdul di vatawagalaai ma di waan lamun faal zin naandi.

8

A Ravin Ka Giu A Matmalabuk Iwana Miliv- inang A Rapti Rawarak

¹ Singsaxai Iesu xa waan la Waatawut Olif.
² Ma paanaraan gufguf laraan lamuraana, naan ka waan la rabaraau ila vaal xoxok. Ma aubina vaakdul di wat faraxulin naan, ma naan ka iziar waanaburut ma xat firaai naandi. ³ Ma amun maravas iwana amun Lus sin Moses faraxai wana amun Faarasi di zaxot falbis aza ravin, di tangin naan ka milivin a rapti rawarak ma di varur naan lamarana naandi vaakdul. ⁴ Di vazei Iesu malas-ing kari, “Maravas, a ravin angkari, maadi tangin naan ka milivin a rapti rawarak. ⁵ Amun Lus sin Moses ka lis a dorang dikdik adu awat tavin ka gigiu a matmalabuk angkari, dina tuk famaata naan pana amun faat. Aze ra dorang sunum pana a matmalabuk angkari?” ⁶ Di piaata malasing kanaan kuna lalaamangaainang Iesu xuna dina vakor naan.

Singsaxai Iesu xa zundung ma xa farar waanaburut pana pira wana klus mitna. ⁷ Di iru inaan ma di iaari vaararaa zin Iesu, ma naan ka ru vaatak ma xa piaata sin naandi naako, “Tamon taxazak sinim kawit nanga na gigiu ta matmalabuk taksaat, naan kana zuruk a vaat ma xana tabung tuk a ravin angkari.” ⁸ Ma naan ka zundung ma xa farar xaarik paanaburut pana pira.

⁹ Araan di langarin, di ramaraat ma di zangas saksaxai waan siaana a non angkanaan, amun takpiwiran kalaak, ma lamur xa Iesu zingbe xa varaxai wana a ravin ka irur nanga inaan. ¹⁰ Iesu xa ru vaatak ma xa iaari zina naako, “Diravin, naandi vaa xa? Ka malasing faa, taxazak nanga naan ka iziar xuna varurang nua wana a dorang kuna vazaakang a maazikang?”

¹¹ Ma a ravin angkanaan ka piaat sina naako, “Piran, kawit taxazak.”

Ma Iesu xa piaat sina naako, “Nia zaait gana wen farur nua wana dorang kuna guna vazaak a maazikang. Gu waan, singsaxai tuua xaarik gu giu ta matmalabuk taksaat.”

Iesu Naan A Maravas Sin Aubina Ila Pira Angkari

¹² Ma Iesu xa dador xaarik sin aubina naako, “Nia a maravas sin aubina ila pira angkari. Tamon axazak kana los nia, naan kana rauxin a maravas iwana roroiang, ma xana wen sangas la bung-suzuk.”

¹³ Ma amun Faarasi di piaat sina malasing kari, “Nua gu dador vaamaravas pana nua nanga, malasing ma a dorang sunum kawit na vaaratunaan.”

¹⁴ Iesu xa xis naandi malasing kari, “Naapalaau tamon ga dador vaamaravas pana nia nanga, a dorang surugu xa vaaratunaan, panaze ga rexaazin a non nia ga ramaraat pana ma a non gana waan pana. Singsaxai nim kawit naagu rexaazin a non nia ga ramaraat pana ma a non nia gana waan

pana. ¹⁵ Nim naagu klis aubina wana ainaxamang ila pira angkari, singsaxai nia xawit gai klis a matmalabuk sin taxazak. ¹⁶ Singsaxai tamon nia ga klis a matmalabuk sin taxazak, a dorang surugu xa vaaratunaan, panaze xawit nia zingbe. Nia varaxai wana Maagu ina xa ra kling fawat nia. ¹⁷ Lamaskana amun Lus sinim di ra varaar vating adu tamon axazak urua dina rudaxa iaa wana a dorang, a dorang kanaan ka vaaratunaan. ¹⁸ Nia gai dador vaamaravas pana nia nanga, ma Maagu zaait ina xa ra kling fawat nia, naan kai dador vaamaravas saait pana nia.”

¹⁹ Naandi di iaari zina malasing kari, “Naan damaam faa?”

Ma Iesu xa piaat naako, “Naagu wetexaazin nia o Maagu. Tamon naagu lek texaazin nia, naagu lek texaazin saait Maagu.” ²⁰ Iesu xa piaat a dorang kanaan laraan naan kat firai aubina lamaskana a rabaraau ila vaal xoxok, la non di ratasin amun talazang sin Nakmai wana. Singsaxai xawit taxazak na zaraak naan, panaze a raan sina xawit nanga na balas.

Naandi Dina Wen Paan La Non Naan Kana Waan Pana

²¹ Iesu xa piaat kaarik sin naandi naako, “Gana waan fataling nim, ma naaguna zaleng nia, singsaxai naaguna maat ma amun matmalabuk taksaat sinim kana iziar nanga. Kawit nat faraxas naaguna waan la non nia gana waan pana.”

²² Amun paamua zin amun Judaa di piaat sin naandi nanga malasing kari, “Naan ka piaat adu dia xawit dit faraxas dina waan la non angkanaan

naan kana waan pana. Aze ra vuvuna dorang kari? Iaak naako xana zop famaata naan nanga?”

²³ Iesu xa xis naandi malasing kari, “Nim aubina i waanaburut ma nia i laaxur. Nim aubina ila pira angkari singsaxai nia xawit ila pira angkari.

²⁴ Malasing ma ga vazei nim adu naaguna maat ma amun matmalabuk taksaat sinim kana iziar nanga. Avuna tamon naaguna wen inaxam paazaai wana nia adu nia axazak angkanaan ga dadorin, ka vaaratunaan naaguna maat ma amun matmalabuk taksaat sinim kana iziar nanga.”

²⁵ Ma di iaari zina malasing kari, “Nua nis?”

Iesu xa xis naandi naako, “Nia axazak angkanaan ga ra dadorin sinim mumua nanga ma xa ruaas taning. ²⁶ Ga rauxin a dorang ka varas kuna klizang nim pana. Axazak angkanaan ka ra kling fawat nia iriat, naan kai dador vaaratunaan ma amun dorang kanaan ga langarin naan kai piaat, gai fazei wana zin aubina ila pira angkari.”

²⁷ Naandi xawit di mazaam adu Iesu xa dador zin naandi wana Damana. ²⁸ Malasing ma Iesu xa vazei naandi naako, “Araan naagu raxut fauzaa Naata Rapti laaxur, naaguna rexaas ka adu Nia axazak angkanaan ga dadorin, ma naaguna rexaas ka adu nia xawit ga gigi amun saan pana ainaxamang surugu nanga, singsaxai ga dadorin be amun dorang Maagu xa viraai nia. ²⁹ Ma axazak ina xa ra kling fawat nia, naan ka iziar varaxai wana nia. Kawit na luaa nia zing panaze nia ga gigi bulin amun saan kat fananam naan.”

³⁰ Iesu xai fazei wana a dorang kanaan ma amala di inaxam paazaai wana naan.

A Funalik Sin Aabaraam Ma A Funalik Sin Saatan

³¹ Malasing ma Iesu xa piaat sin amun Judda ina di inaxam paazaai wana naan naako, “Tamon naaguna roting falagot amun faraviraaiiang surugu, nim aubina varaviraai mase zurugu. ³² Malasing ma naaguna rexaazin a dorang faaratunaan, ma a dorang kanaan kana vamamaraxaas nim.”

³³ Ma di piaat malasing kari, “Aabaraam naan a xulmua zimaam, ma xawit nanga ta raan maadi iziar malasing amun iaana kilaaiang sin taxazak. Aze ra vuvuna a dorang kanaan sunum gu fazei wana, adu maadina mamaraxas?”

³⁴ Iesu xa piaat sin naandi naako, “Ga vazei varatunaan mase nim. Tamon axazak ka gigiu amun matmalabuk taksaat, naan a iaana kilaaiang sin amun matmalabuk taksaat. ³⁵ A iaana kilaaiang naan kawit azaxai lamaskana aiziarang sin amun fatama. Singsaxai a nalik ka iziar bulai lamaskana aizi vatamaiang. ³⁶ Malasing ma tamon Naatna xa vamamaraxaas nim, nim naaguna mamaraxas faaratunaan mase. ³⁷ Ga rexaas adu Aabaraam a xulmua zinim. Singsaxai nim nanga naagu zazaleng a lan kuna zop famaatang nia wanaze amun dorang surugu xawit na iziar lamaskana nim. ³⁸ Gai dador wana amun saan ga raamin sin Maagu, singsaxai nim naagu gigiu amun saan naagu langarin sin damana nim.”

³⁹ Di piaat sina malasing kari, “Damana maam kari Aabaraam.”

Ma Iesu xa xis naandi malasing kari, “Tamon nim a funalik faaratunaan sin Aabaraam,

naaguna giu amun faamuzazang malasing be Aabaraam ka gigiu. ⁴⁰ Nia ga fazei be wana amun dorang faaratunaan ga langarin sin Nakmai ma naagu zasaleng a lan kuna zop famaatang nia. Aabaraam kawit na giu amun saan malasing kanaan. ⁴¹ Nim naagu giu amun saan damana nim ka gigiu.”

Di piaat malasing kari, “Maam kawit a funalik ila waana vinaabi. Nakmai zingbe naan damana maam.”

⁴² Iesu xa piaat sin naandi naako, “Tamon Nakmai naan damana nim, naaguna sasaxot nia wanaze nia ga wat sin Nakmai. Kawit ga wat pana ainaxamang surugu nanga, singsaxai Nakmai xa ra kling fawat nia. ⁴³ Kunaze naagu wen mazaam a dorang surugu? A vuvuna xa malasing kari, xawit naagut faraxas naaguna rudaxain amun dorang surugu. ⁴⁴ Nim a funalik sin damana nim Saatan. Ma naagu saxot adu naaguna las lamuraana amun sasaxotang sin damana nim. Ka ramaraat nanga la varumaraiang, naan a rapti xa zopsop famaata palau aubina. Ma naan kawit na irur wana vaaratunaanang panaze xawit ta vaaratunaanang lamaskana. Tamon naan ka rategit, naan ka gigiu be amun saan nat faraxas pana, wanaze naan a rapti iwana vaagitang ma naan damana vaagitang. ⁴⁵ Nia nanga gai piaat a vaaratunaanang, malasing ma xawit naagu inaxam paazaai wana nia. ⁴⁶ Kawit taxazak sinim kat faraxas kana vatangin adu nia ga ra giu a matmalabuk taksaat. Tamon ga dor vaaratunaan, kunaze xawit naagu inaxam paazaai wana nia? ⁴⁷ Axazak sin Nakmai, naan kat langarin amun

dorang sin Nakmai. Nim kawit naagut langarin amun dorang sin Nakmai wanaze nim kawit sin Nakmai.”

Iesu Ma Aabaraam

⁴⁸ Amun Judaa di piaat sin Iesu malasing kari, “Maadi piaat fatok adu nua a rapti in Samaaria a zapalaau xa ragul nua.”

⁴⁹ Iesu xa xis naandi malasing kari, “A zapalaau xawit na ragul nia, wanaze nia ga valaup aizina Maagu, singsaxai nim naagu wispiaal aizinugu. ⁵⁰ Kawit ga zazaleng ta lan kuna aubina dina valaup aizinugu. Singsaxai axazak ka saxot adu aubina dina valaup aizinugu, ma naan bani a rapti xai kilis. ⁵¹ Ga vazei varatunaan mase nim. Tamon axazak ka valos a dorang surugu, naan kana wen maat.”

⁵² Amun Judaa di piaat sina malasing kari, “Naari maadi rexaas adu a zapalaau xa ragul nua. Aabaraam ka maat, ma amun profet saait di maat, ma nua gu piaat adu, axazak ina xa valos a dorang sunum kana wen maat. ⁵³ Damana maam Aabaraam ka maat ma amun profet saait di maat. Malasing faa, nua gu laaup pana Aabaraam? Gu naxaam adu nua mase nis?”

⁵⁴ Iesu xa xis naandi malasing kari, “Tamon ga valaup nia nanga, a gigiuang kanaan ka zaan palaau. Singsaxai Maagu xat falaup nia. Nim naagu kalin adu naan Nakmai zininim. ⁵⁵ Nim nanga xawit naagu rexaazin naan singsaxai nia ga rexaazin naan. Tamon ga lek piaat adu xawit ga rexaazin naan, nia a rapti xa rategit, malasing be nim. Singsaxai nia ga rexaazin naan, ma gat falos a dorang sina. ⁵⁶ Damana nim Aabaraam ka

ra nanam adu naan kana raamin a raan surugu, naa raamin ma xa nanam.”

⁵⁷ Amun Judaa di piaat sina malasing kari, “A maariaas sunum kawit nanga na zangaafu vaawatmit, ma xunaze gu piaat adu nua gu ra raamin Aabaraam?”

⁵⁸ Iesu xa xis naandi malasing kari, “Ga vazei varatunaan mase nim. Paamua wana Aabaraam di luk naan, nia ga iziar.” ⁵⁹ Araan di langarin, di iot amun faat kuna tukang Iesu, singsaxai naan ka zangas fun naan nanga lamaskana a xulutung ma xa waan fataling a rabaraau ila vaal xoxok.

9

Iesu Xa Vira A Rapti Di Luk Naan Ka Marawif

¹ Araan Iesu xa zazangas pizik, ka raamin a rapti xa marawif, ka marawif nanga araan di luk naan.

² Ubina varaviraai zin Iesu di iaari zina malasing kari, “Maravas, nis ka giu a matmalabuk taksaat ma di luk naan ka marawif, a rapti angkari o damana ma dina?”

³ Iesu xa xis naandi naako, “Kawit a rapti angkari o damana ma dina di giu amun matmalabuk ka raksaat, singsaxai azaan angkanaan ka balas kuna dina raamin fakilaan a vaamuzazang sin Nakmai xana vaatangaai wana roroiang sina.

⁴ Araan ka maravas nanga, dia dina giu amun faamuzazang sin axazak ka ra kling fawat nia. A suk kana wat ma xawit taxazak kana vaamuzas.

⁵ Araan ga iziar la pira angkari, nia a maravas sin aubina ila pira angkari.”

⁶ Ma xa piaat fanong azaan angkanaan, ka kaanis pana pira, xa vamidaus a pira wana a kaanis sina ma naa rasin lamarana a marawif. ⁷ Naan ka vazei a marawif naako, “Paan, gu izuf la ruru Siloam.” (Aknaaza waaling Siloam adu “Kling.”) A marawif ka waan ma xa izuf, ma xa uli wat faraxai wana uru marana xa ralakas faanong.

⁸ Amun paliaana ma naandi ina waamua di rataamin naan kat nungnung, di iaari malasing kari, “Iaak naan a rapti angbari ina xat siziar ma xat nungnung bulaai?” ⁹ Azanon di piaat adu naan bani.

Ma uzanon di wisbuk malasing kari, “Kawit, ka raamaai be malasing naan.”

Singsaxai naan nanga xa piaat fadikdik naako, “Nia be a rapti angkanaan.”

¹⁰ Di iaari zina malasing kari, “Malasing faa ma a maraam ka ralakas?”

¹¹ Naan ka xis naandi naako, “A rapti di vaki-laanang Iesu xa kanis a pira, naa vamidaus ma naa rasin la maraagu. Ka vazei nia gana waan ma gana izuf la ruru Siloam. Malasing ma ga waan ma ga izuf ma naari ga raamaai xa.”

¹² Di iaari zina malasing kari, “Naan a rapti vaa?”

Ma naan ka piaat naako, “Kawit ga rexaas.”

Amun Faarasi Di Zaleng A Vuvuna Vaaroroiang

¹³ Di zaxot a rapti ina xa ra marawif ma di lis naan sin amun Faarasi ¹⁴ Ma a raan angkanaan a raan a Saabat ina Iesu xa kanis famidaus a pira ma naa pa ma naa rasin lamarana a rapti ma a marana xa ralakas. ¹⁵ Malasing ma amun Faarasi di iaari xaarik sina wana adu a marana xa mitat

balas daxa. A rapti xa xis naandi naako, “Naan ka rasin a pira xa midaaus la maraagu ma ga izuf ma naari ga raamaai xa.”

¹⁶ Azanon Faarasi di piaat malasing kari, “A rapti angkanaan kawit na wat sin Nakmai wanaze xawit nat falos amun lus ila Saabat.”

Singsaxai uzanon di iaari malasing kari, “Ka malasing faa a rapti raksaat kat fabalos amun faakilanang?” Ma di vatawagalaai.

¹⁷ Lamuraana, di iaari xaarik sin a marawif malasing kari, “Guna piaat aze wana naan? Avuna naan ka varalakaas a maraam.”

A rapti xa xis naandi naako, “Naan a profet.”

¹⁸ Amun paamua zin amun Judaa xawit nanga di inaxam paazaai adu naan ka ra marawif ma xa raamaai xaarik, malasing ma di kilaai xun damana ma dina. ¹⁹ Di iaari zin nandiaa malasing kari, “Naan naata numaa xari ina di luk naan ka marawif ma xa malasing faa ma naan ka raamaai?”

²⁰ Damana ma dina di xis naandi malasing kari, “Maadi rexaas iaa adu naan naata nimaa ma maadi rexaas iaa di luk naan ka marawif.

²¹ Singsaxai malasing faa xa raamaai vaanong o nis ka varalakaas a marana, xawit maadi rexaas. Naagu iaari zina. Naan ka laba vaanong, naan kana dador wana naan nanga.” ²² Damana ma

dina di piaat malasing kanaan panaze di maraaut iaa wana amun paamua zin amun Judaa, wanaze waamua vaanong naandi di rudaxa adu axazak ina xa raamin fakilaan adu Iesu naan a Mesaia, dina waapizin naan la vaal a maainungang sin naandi. ²³ Naan azaan kari damana ma dina di

naxaam iaa ma di piaat iaa malasing kari, “Naan ka lapuk faanong, naagu iaari zina.”

²⁴ Di varua xaarik a viringang a rapti ina xa ra marawif ma di piaat malasing kari, “Gu piaat faratunaan kuna valaupang aizina Nakmai. Maadi rexaas adu naan a rapti raksaat.”

²⁵ Naan ka xis naandi naako, “Tamon naan a rapti raksaat o xawit, nia xawit ga rexaas. Azaan azaxai be ga rexaazin. Paamua ga marawif ma naari ga raamaai xa!”

²⁶ Naanaan di iaari zina malasing kari, “Naan ka giu aze wana nua? Ka varalakaas a maraam malasing faa?”

²⁷ Naan ka xis faulin naandi naako, “Ga vazei vanong nim ma xawit naagu langar. Kunaze naagu saxot naaguna langarin kaarik? Naagu saxot naaguna balas aubina varaviraai zina zaait?”

²⁸ Di psin amun dorang ka lingpuak pana naan ma di piaat malasing kari, “Nua a rapti varaviraai zin axazak angkanaan! Maam aubina varaviraai zin Moses! ²⁹ Maadi rexaas adu Nakmai xa dador zin Moses, singsaxai axazak angkanaan, kawit maadi rexaas naan ka wat faa.”

³⁰ A rapti xa piaat naako, “A zaan angkanaan ka banglala! Kawit naagu rexaazin naan ka wat faa, singsaxai naan ka varalakaas a maraagu. ³¹ Dia di rexaas adu Nakmai xawit nat langar zin aubina raksaat. Naan kat langar zin naandi dit lotu wana naan ma dit falos a sasaxotang ma ainaxamang sina. ³² Kawit nanga taxazak na langarin adu di varalakaas a marana a rapti di luk naan ka marawif faanong. ³³ Tamon a rapti angkanaan

kawit na wat sin Nakmai, xawit nat faraxas kana giu tazaan.”

³⁴ Pana a dorang kanaan ma naandi di xis naan malasing kari, “Gu iziar vaanong pana matmalabuk taksaat araan nanga di luk nua, xa malasing faa adu guna wat firaai maam?!” Ma di waapizin naan la vaal a maainungang.

Aubina Xawit Di Inaxam Paazaai Di Balas Malasing Amun Marawif

³⁵ Iesu xa langar adu di waapizin a rapti angkanaan, ma xa wa tangin naan ma xa iaari zina naako, “Malasing faa, gu inaxam paazaai wana Naata Rapti?”

³⁶ A rapti xa iaari malasing kari, “Piran, naan nis? Fazei nia xuna gana inaxam paazaai wana naan.”

³⁷ Iesu xa piaat naako, “Gu raamin fanong naan. Naan kari xai dador varaxai wana nua.”

³⁸ Naanaan a rapti xa piaat naako, “Piran ga inaxam paazaai.” Ma naan ka lotu wana Iesu.

³⁹ Iesu xa piaat naako, “Ga wat la pira angkari xuna klizang aubina xuna naandi di marawif dina raamaai ma naandi di raamaai dina balas amun marawif.”

⁴⁰ Azanon Faarasi di iziar varaxai wana Iesu di langarin naan ma di iaari zina malasing kari, “Aze? Maam saait maadi marawif?”

⁴¹ Iesu xa piaat naako, “Tamon naagu marawif, kawit taxazak kana vakor nim pana matmalabuk taksaat sinim. Singsaxai amun matmalabuk taksaat sinim nanga xa iziar wanaze naagu kalin adu naagu raamaai.”

10

A Rapti Xa Rataamaai Xaaul Daxa Wana Amun Sipsip Sina

¹ Iesu xa piaat kaarik sin amun Faarasi naako, “Ga vazei varatunaan mase nim, a rapti ina xawit na ilbis lamarana a uwaau zin amun sipsip singsaxai xai fida lu la azanon tawarak, naan a vinaau ma axazak kat paxaar walau amun saan sin azanon. ² A rapti ina xa ilbis lu la mara naan axazak ka rataamaai xaaul wana amun sipsip sina. ³ Axazak kat katkatong a mara xai kaas lis a mara zin a rapti xa rataamaai xaaul wana amun sipsip, ma amun sipsip dit langarin a lingna. Kat fakilaan amun sipsip pana amun izina naandi ma xat falos fatukbilok naandi. ⁴ Araan naan ka zaxot fatukbilok naandi zina vaatak, kat paamuin naandi, ma amun sipsip di los naan panaze di rexaazin a lingna. ⁵ Singsaxai dina wen los axazak tawarak, dina valaau vataling naan panaze xawit dit langarin fakilaan a linga axazak tawarak.” ⁶ Iesu xa dador lalaamangaai vaanong singsaxai naandi xawit di mazaam a vuvuna a dorang kanaan naa vazei naandi wana.

⁷ Malasing ma Iesu xa piaat kaarik sin naandi naako, “Ga vazei varatunaan mase nim, Nia a mara zin amun sipsip. ⁸ Naandi vaakdul ina di wat paamua wana nia naandi amun finaau ma aubina dit paxaar walau amun saan sin azanon, singsaxai amun sipsip kawit di langar zin naandi. ⁹ Nia a mara, ma axazak ina xa albis lu wana nia, Nakmai xana zaxot faulin naan. Naan kana albis ma xana tukbilak ma xana tangin a vanganang daxa. ¹⁰ A vinaau xa wat be xuna vinaauang ma

zop famaatang ma vanong pizinang amun sipsip. Singsaxai nia, ga wat kuna dina rauxin a roroiang ma xana bas pakluaai.

¹¹ Nia a rapti xa rataamaai xaaul daxa wana amun sipsip. A rapti xa rataamaai xaaul daxa wana amun sipsip kat famaal psin a roroiang sina aaxan naandi. ¹² A rapti di wul naan kuna vaamuzazang, naan kawit a rapti xa rataamaai xaaul wana amun sipsip ma naan kawit damana amun sipsip. Araan ka raamin a wiu wungpung ka wat, kana luaa amun sipsip ma xana valaau. Naanaan a wiu wungpung kana xaraat naandi ma dina valaau varawuk. ¹³ A rapti angkanaan kana valaau wanaze di wul be naan kuna vaamuza-zang ma naan kawit na inaxam faalagat pana amun sipsip.

¹⁴ Nia nanga a rapti xa rataamaai xaaul daxa wana amun sipsip. Ga rexaazin amun sipsip surugu ma amun sipsip surugu di rexaazin nia, ¹⁵ malasing be Maagu xa rexaazin nia ma nia ga rexaazin Maagu. Ma ga vamaal psin a roroiang surugu aaxan amun sipsip. ¹⁶ Ga rauxin azanon sipsip ma xawit di iziar lamaskana a uwaau angkari. Gana zaxot fawat saait naandi. Naandi zaait dina langarin a lingugu, ma xana rauxin a lemlem azaxai ma a rapti be azaxai xa rataamaai xaaul wana naandi. ¹⁷ A vuvuna Maagu xa sasaxot nia xa malasing kari, gana vamaal psin a roroiang surugu, xuna gana zuruk faulin kaarik. ¹⁸ Kawit taxazak kana zuruk pizin siaagu, singsaxai ga vamaal psin pana ainaxamang surugu nanga. Nia ga rauxin a burburaaiiang kuna vamaal psinang ma

ga rauxin a burburaaiang kuna zuruk faulinang kaarik. Maagu xa vazei nia gana giu malasing kanaan.”

¹⁹ Amun paamua zin amun Judaa di langarin a dorang kanaan ma di vara vatawagalaai xaarik.

²⁰ Amala zin naandi di piaat malasing kari, “A zapalaau xa ragul naan ma xa baabaa varawuk. Kunaze naagu langar zina?”

²¹ Singsaxai azanon di piaat malasing kari, “Kawit awat dorang sin a rapti a zapalaau xa ragul naan. Kat faraxas a zapalaau xana varalakaas a marana aubina di marawif?”

Iesu Xa Kalin Adu Naan Naata Nakmai

²² Aza raan laba xa balas ikula Jerusalem. A raan iwana naxaamang A Raan Laba Di Viaat A Vaal Xoxok. A raan angkanaan kat balas la raan a milaatus, ²³ ma Iesu xa zazangas la Faraandaa zin Solomon lamaskana a rabaraau ila vaal xoxok.

²⁴ Amun paamua zin amun Judaa di wat tur varaxulin naan ma di piaat malasing kari, “Kana ruaas faa guna luaa maam maadina zibanglala? Tamon nua a Mesaia, fazei vatok maam.”

²⁵ Iesu xa xis naandi naako, “Ga ra vazei nim, singsaxai xawit naagu inaxam paazaai wana nia. Amun giguang gat gigi wana aizina Maagu xat fiaat nia. ²⁶ Singsaxai xawit naagu inaxam paazaai wanaze nim kawit amun sipsip surugu.

²⁷ Amun sipsip surugu dit langarin a lingugu. Ga rexaazin naandi, ma di los nia. ²⁸ Gai lis a roro tapal zin naandi, ma dina wen milung. Kawit taxazak kat faraxas kana urif pizin naandi la mirugu.

²⁹ Maagu ina xa lis naandi zurugu, xa laaup pana amun saan faakdul, xawit taxazak kat faraxas

kana urif pizin naandi la mita Maagu. ³⁰ Nia ma Maagu maadi zaxai iaa be.”

³¹ Amun paamua zin amun Judaa di iot kaarik amun faat kuna tuk famaatang naan. ³² Singsaxai Iesu xa piaat sin naandi naako, “Ga vatangin fanong amun gigiuang daxa xa varas ka wat sin Maagu. Pana aze ra gigiuang kanaan adu naaguna tuk famaata nia wana vaat?”

³³ Amun paamua di xis naan malasing kari, “Kawit adu maadina tuk nua saxotang amun saan angkanaan, singsaxai wanaze gui lingpuak pana Nakmai. Nua a rapti be, singsaxai gui kalin adu nua Nakmai.”

³⁴ Iesu xa xis naandi naako, “Di varaar lamaskana amun Lus sinim malasing kari, ‘Nia ga ra piaat nim amun nakmai.’ *(Saam 82:6)*

³⁵ Nakmai xa lis fawat a dorang sina zin naandi ma xa vakilaan naandi amun nakmai, ma amun dorang lamaskana a Baar Xoxok kawit nat faraxas dina zuruk pizin. ³⁶ Kana malasing faa wana naan ina Maagu xa rasin parok malasing sina vaatak nanga ma naa kling fawat la pira angkari? Kunaze naagu vakor nia adu ga lingpuak pana ga piaat adu nia Naata Nakmai? ³⁷ Tuua naagu inaxam paazaai wana nia tamon kawit ga gigiu amun gigiuang sin Maagu. ³⁸ Singsaxai tamon ga gigiu amun gigiuang sin Maagu, naapalaau xawit naagu inaxam paazaai wana nia, naaguna inaxam paazaai wana amun gigiuang, kuna naaguna rexaas ma naaguna mazaam adu Maagu xa iziar zurugu ma nia ga iziar zin Maagu.” ³⁹ Di lalaamangaai xuna zaraakang kaarik naan,

singsaxai naan ka valau xaaiwizin naandi ma xa waan.

⁴⁰ Naanaan Iesu xa kas buaak faulin kaarik a daanim Jodaan kula non Jon kai baaptaais aubina wana lamun taan paamua. Ka iziar inaan ⁴¹ ma amala aubina di wat sina. Di piaat malasing kari, “Naapalaau Jon kawit nat fabalos a vaakilanang, amun saan faakdul Jon ka piaat pana a rapti angkari xa vaaratunaan.” ⁴² Ma la non angkanaan amala di inaxam paazaai wana Iesu.

11

A Maatang Sin Laazarus

¹ Aza rapti di vakilaanang Laazarus ka gias. Naan ila bina Betani, a bina zin Maaria ma duaana Maata. ² Maaria angkanaan fafina Laazarus, naari xa itate gigias, mumua be ina xa ra vukin a daanim milalas mikuf, la uru xaaka Piran ma naa suxa wana a vurna. ³ Uru vanduaanan di kilaai iaa xun Iesu ma di piaat iaa malasing kari, “Piran, a rapti gu sasaxot naan, ka gias.”

⁴ Araan Iesu xa langarin ka piaat malasing kari, “A giazang kanaan kana wen faanong pana maatang. Kawit. Naari xuna aubina dina valaup aizina Nakmai ma aizina Naata Nakmai zaait.”

⁵ Iesu xa sasaxot Maata ma duaana ma Laazarus.

⁶ Naapalaau xa langarin adu Laazarus ka gias, ka iziar la non angkanaan a raan urua nanga.

⁷ Ka piaat sin ubina varaviraai zina naako, “Dia dina uli waan la pira Judia.”

⁸ Ma naandi di piaat malasing kari, “Maravas, naambari walaau be amun Judaa di ra lalaaman-gaai xuna dina tuk famaati nua wana vaat, ma adu guna uli xaarik nanga?”

⁹ Iesu xa xis naandi naako, “Malasing faa, xawit na rauxin a aua xa zangaafu ma urua wana a maravas la a raan azaxai? Axazak ina xa zangas la waanaas kana wen tuxin naan panaze xa rataamaai wana a maravas ila pira angkari. ¹⁰ Tamon kana zangas labung kana tuxin naan panaze naan kawit na rauxin a maravas kuna rataamaai pana.” ¹¹ Lamuraana xa piaat fanong azaan angkanaan ka vazei naandi naako, “A paasaxo zin dia Laazarus ka milaaif. Singsaxai gana wa wangun naan.”

¹² Ubina varaviraai zina di piaat malasing kari, “Piran, tamon ka milaaif kana daxa xaarik.”

¹³ Iesu xa dador wana maatang sin Laazarus, singsaxai ubina varaviraai zina di naxaam adu a vuvuna dorang sina adu xa milaaif be.

¹⁴ Naan ka vazei vatok naandi naako, “Laazarus ka maat faanong. ¹⁵ Ga nanam kawit ga iziar varaxai wana naan pana notaan angkanaan, kuna naaguna raamaai vaakilan ma naaguna inaxam paazaai. Naagu wat ma dina waan sina.”

¹⁶ Tomaas (di vakilaan Didimas) ka vazei aubina varaviraai vaakdul naako, “Dina waan saait kuna dina maat faraxai wana naan.”

Iesu Xa Piaat Naako, “Nia A Ramaraat Puliang Ma Nia A Roroiang”

¹⁷ Araan Iesu xa balas ka tangin adu Laazarus ka itate vaanong la baaul a maat pana a raan urulavaat. ¹⁸ Betani xa iziar malasing a kilomita

urul wana Jerusalem, ¹⁹ ma amala amun Judaa di wat sin Maata ma Maaria xuna vamadaiang nandiaa wana maatang sin fafina nandiaa. ²⁰ Araan Maata xa langar adu Iesu xa uwat, ka tukbilak kuna vasuinang naan, singsaxai Maaria xa iziar la vaal.

²¹ Maata xa piaat sin Iesu naako, “Piran, tamon gu lek sizar iriat, fafnugu xa lek pen maat.

²² Singsaxai ga rexaas adu naari nanga Nakmai xana lis aze rasaan gu maainung sina.”

²³ Iesu xa piaat sina naako, “Fafnum kana ramaraat puli xaarik.”

²⁴ Maata xa xis naan naako, “Ga rexaas kana ramaraat puli xaarik la raan aubina vaakdul dina ramaraat puli la vaanongang iwana amun taan.”

²⁵ Iesu xa piaat sina naako, “Nia a ramaraat puliang ma nia a roroiang. Axazak ina xa inaxam paazaai wana nia xana roro, naapalaa, tamon ka maat, ²⁶ ma nis nanga xa roro ma xa inaxam paazaai wana nia xana wen maat, kawit mase. Malasing faa, gu inaxam paazaai wana aze rasaan ga piaat?”

²⁷ Maata xa piaat naako, “Aiang Piran, ga inaxam paazaai adu nua a Mesaaia, Naata Nakmai ina xana wat la pira angkari.”

²⁸ Ma lamuraana xa piaat fanong azaan angkanaan, ka uli xula vaal ma xa viring luk duaana Maaria ma xa ngif naan naako, “A maravas kari, ma xa iaariin nua.” ²⁹ Araan Maaria xa langar xa ramaraat fazaas ma xa waan sin Iesu. ³⁰ Naari Iesu xawit nanga na balas la bina, singsaxai xa iziar nanga la non Maata xa vasuin naan pana. ³¹ Araan amun Judaa ina di iziar

varaxai wana Maaria la vaal dit mada naan, di raamin Maaria xa vazaaus pana ramaraatang ma xa tukbilak, malasing ma di los naan. Di naxaam adu xana waan la baaul a maat kuna wa raangizang.

³² Maaria xa balas la non Iesu xa iziar wana. Ka raamin Iesu, ma xa zibukaak la xaakna ma xa piaat naako, “Piran, tamon gu lek siziar iriat, fafnugu xa lek pen maat.”

³³ Araan Iesu xa raamin naan ka rataangis, ma aubina ina di wat faraxai wana naan saait di rataangis, a maskana xa bas ma xa maskalus.

³⁴ Naan ka iaari zin naandi naako, “Naagu vatate naan faa?”

Di piaat sina malasing kari, “Piran, laawus gu raamin.”

³⁵ Ma Iesu xa raangis.

³⁶ Aubina di piaat malasing kari, “Naagu raamin, naan ka sasaxot a rapti angkari.”

³⁷ Singsaxai azanon di piaat malasing kari, “Taak naan a rapti angbari ina xa kaas a marana a marawif, ma xunaze xawit na waakol a rapti angkari wana maatang?”

Iesu Xa Varamaraat Faulin Laazarus Pana Maatang

³⁸ Iesu, faaxaxai xaarik pana a maskana xa bas, ka wat la baaul a maat angkanaan. A liang, ma xa rauxin a vaat di rasin kol lamarana. ³⁹ Ka piaat sin naandi naako, “Naagu wul psin a vaat.”

Ma Maata fafina a rapti xa maat ka piaat naako, “Piran, ka itate vaanong a raan urulavaat ma awat taan angkari xa rauxin fanong a milalazang taksaat.”

⁴⁰ Iesu xa piaat naako, “Ga ra vasei vanong nua adu tamon gu inaxam paazaai guna raamin a laaupang sin Nakmai.”

⁴¹ Naanaan di wul psin a vaat. Ma Iesu xa raamaai uzaa laaxur ma xa piaat naako, “Maagu, ga piaat ka daxa zunum panaze gu langar zurugu. ⁴² Ga rexaas adu gut langar bulaai zurugu, singsaxai ga piaat a dorang kanaan panaze ga naxaam aubina di irur xari xuna dina inaxam paazaai adu nua gu kling fawat nia.”

⁴³ Araan Iesu xa piaat fanong azaan angkanaan, ka viraai laba naako, “Laazarus tukbilak!” ⁴⁴ Ma a rapti xa maat ka tukbilak, amun mitna ma xaakna di bulupis pana uwaan marapi, ma aza waan di waakol a marana wana.

Iesu xa piaat sin naandi naako, “Naagu akpaat uwaan marapi ila baaul a maat ma naagu luaa naan kana zangas.”

*A Dorang Di Pis Kuna Zop Famaatang Iesu
(Mt 26:1-5, Mk 14:1-2, Lk 22:1-2)*

⁴⁵ Amala zin amun Judaa ina di wat taamin Maaria, di raamin azaan Iesu xa giu ma di inaxam paazaai wana naan. ⁴⁶ Singsaxai uzanon sin naandi di waan sin amun Faarasi ma di vasei naandi wana azaan Iesu xa giu. ⁴⁷ Amun pris laba ma amun Faarasi di viring Aiziarang Iwana Aikilizang Sin Amun Judaa.

Di iaari malasing kari, “Aze rasaan dia di vabalos? Naari a rapti angkari xat fabalos amun faakilanang ka varas. ⁴⁸ Tamon di luaa naan malasing kanaan, aubina vaakdul dina inaxam paazaai wana naan, ma mur amun Rom dina wat

kawin fakdul mase a vaal xoxok sin dia ma aubina vaakdul.”

⁴⁹ Azaxai zin naandi, di vakilaan Kaaiapaas, naan a waamua zin amun pris faakdul la maariaas angkanaan ka piaat naako, “Kawit mase naagu rexaazin tazaar! ⁵⁰ Kawit naagu raamin fakilaan adu xana daxa aaxan nim tamon a rapti be azaxai xana zuruk a kiaana aubina ma xana maat kuna tuua dia vaakdul dina milung.”

⁵¹ Kawit na piaat azaan angkanaan pana ainaxamang sina nanga, singsaxai xa dador profet panaze naan a waamua zin amun pris faakdul la maariaas angkanaan. Ma xa dador profet adu Iesu xana maat saxotang amun Judaa vaakdul, ⁵² ma xawit saxotang aubina angkanaan be, xawit. Singsaxai saxotang saait a funalik sin Nakmai ina di iziar varawuk, kuna zaxot faraxumulinang naandi xuna dina balas a lelem azaxai be. ⁵³ Ma la raan angkanaan ma xa uzaa, di zazaleng ta lan kuna zop famaatang Iesu.

⁵⁴ Malasing ma Iesu xawit kaarik na zangas farawuk lamarana amun Judaa, xa luaa a non angkanaan ma xa waan la bina laba lapaara non bingil, a bina di vakilaan Efraaim, ma xa iziar varaxai wana ubina varaviraai zina.

⁵⁵ A raan laba zin amun Judaa xa wat faasilik. A raan angkanaan A Raan Laba Iwana Zangas Fasaalang. Ma amala aubina ila amun bina varawuk di waan Jerusalem kuna zuk-sukang naandi xuna dina ninis kaarik lamarana Nakmai, waamua wana A Raan Laba Iwana Zangas Fasaalang. ⁵⁶ Di rataamaai zaleng Iesu, ma araan di irur nanga lamaskana rabaraau ila vaal

xoxok, di iaari varawuk sin naandi nanga malasing kari, “Naagu naxaam malasing faa? Naan kana wen puat mase la raan laba angkari?”
⁵⁷ Singsaxai amun pris laba ma amun Faarasi di tabung fazei vaanong adu tamon taxazak ka rexaas Iesu xa iziar vaa, naan kana vazei naandi xuna dina zaraak naan.

12

Maaria Xa Vukin A Daanim Milalas Mikuf La Uru Xaaka Iesu
 (Mt 26:6-13, Mk 14:3-9, Lk 7:37-38)

¹ A raan ka wizik saaxa nanga xa iziar xuna A Raan Laba Iwana Zangas Fasaalang kana balas, ma Iesu xa balas la bina Betani. A bina zin Laazarus, a rapti Iesu xa varamaraat faulin pana maatang. ² Di nimmimanin a vanganang ku languzaraaf aaxan Iesu xuna vatanginang a varanopang sin naandi wana Iesu la bina angkanaan. Maata xa faawal wana talazang pana vanganang ma Laazarus ka iziar varaxai wana uzanon aubina wana aiban favanganang faraxai wana Iesu. ³ Naanaan Maaria xa zuruk akbaala lita azaxai wana a daanim milalas mikuf di vakilaan a naad. Awat daanim mikuf angkari a maraana xa uzaa marazaat laaxur. Naa vukin la uru xaaka Iesu ma naa suxa wana a vurna. Ma a miaana a daanim mikuf ka vamilalos a maskana vaal vaakdul.

⁴ Azaxai zin ubina varaviraai zin Iesu, aizina Judaas Iskaariot, ina mur xana ngutlis Iesu la mit amun purua, xa piaat naako, ⁵ “Kunaze xawit di vaangurin a daanim milalas mikuf angkanaan

pana a zangaafu varazuai urul amun kaakaai denaarias kuna dina ralaas aubina di izi gogof.”

⁶ Naan kawit na piaat malasing kanaan panaze xa inaxam pana aubina di izi gogof, singsaxai wanaze naan a vinaau. Naan kat gonin a lun di sfaar a kaakaai wana ma bulaai xat finau a kaakaai angkanaan di sfaar lamaskana a lun.

⁷ Iesu xa piaat naako, “Luua a ravin angkanaan. Naan ka ra gonin a daanim mikuf angkanaan kula raan a nimnimaninang nia wana a kaavaaiang surugu. ⁸ Inaan bulaai xana rauxin aubina di izi gogof lawalaua nim, singsaxai nia gana wen iziar bulaai varaxai wana nim.”

Amun Pris Laba Di Pis A Dorang Kuna Zop Famaatang Laazarus

⁹ La notaan angkanaan adi mala amun Judaa di langar adu Iesu xa iziar Betani ma di wat, kawit kuna raaminang be Iesu singsaxai xuna raaminang saait Laazarus, ina Iesu xa varama-raat faulin pana maatang. ¹⁰ Naanaan amun pris laba di zaleng a lan kuna zop famaatang saait Laazarus, ¹¹ panaze wana naan be ma amala zin amun Judaa di waan sin Iesu ma di inaxam paazaai wana naan.

Iesu Xa Waan Jerusalem Malasing A Xalxaal (Mt 21:1-9, Mk 11:1-11, Lk 19:28-38)

¹² A raan lamuraana, axulutung angkanaan ina xa wat pana A Raan Laba Iwana Zangas Fasaalang, di langar adu Iesu xa uwat la lan kun Jerusalem. ¹³ Di zুরু amun tangtangaana

baibaai ma di waan kuna ruzuaaiang naan ma dit
kupkup malasing kari,

“Osaanaa!”

“A daxaiang ka waan sina ina xa wat pana aizina
Piran!” *(Saam 118:25-26)*

“Naan a Xalxaal in Israael!”

¹⁴ Iesu xa zuruk a dongki vaaxur ma xa iziar
laaxur wana, malasing di ra varaar vating fanong
lamaskana a Baar Xoxok, malasing kari,

¹⁵ “Aubina ila bina laba Zaaion, tuaa naagu
maraaut,
naagu raamin a xalxaal zinim ka wat,
ka iziar laaxur wana a dongki vaaxur.” *(Zek
9:9)*

¹⁶ Paamua ubina varaviraai zina xawit di mar-
avas pana a vuvuna a dorang kanaan. Sing saxai
lamuraana Iesu xa ramaraat puli ma Nakmai xa
valaup aizina, naandi di naxaam luk a dorang
koxok di ra varaar wana naan ma naadi ra giu
vanong saait pana naan.

¹⁷ Adi mala angkanaan di ra iziar varaxai wana
Iesu ma di ra raamin naan araan ka viring
Laazarus lamaskana baaul a maat ma xa varama-
raat faulin naan pana maatang. Di ipiaat farauxin
azaan angkanaan. ¹⁸ Amala aubina di waan kuna
ruzuaaiang naan panaze di langarin adu naan
ka ra vabalos a vaakilanang kanaan. ¹⁹ Naanaan
amun Faarasi di dador lawalaua naandi zaksaxai
nanga malasing kari, “Naagu raamin, azaan adu

di giu, xawit na vawaal dia. Naagu raamin malas-ing faa, aubina vaakdul di valau lalos naan!”

Iesu Xa Piaat A Maatang Sina

²⁰ Ka rauxin azanon Grik lawalau aubina di wat Jerusalem kuna lotuiang la A Raan Laba angkanaan. ²¹ Amun Grik angkanaan di wat sin Filip, naan in Betsaaida la pira Gaalili. Di vazei Filip malasing kari, “Dipiran, maadi saxot maad-ina raamin Iesu.” ²² Filip ka waan ma xa vazei Endru, ma nandiaa varaxai di vazei iaa Iesu.

²³ Iesu xa xis nandiaa naako, “A raan ka balas faanong kuna Nakmai xana valaup Naata Rapti. ²⁴ Ga vazei varatunaan mase numaa, tamon a xalamona wit kana wen su wana pira ma xana maat, kana iziar axala be azaxai. Singsaxai tamon kana maat, kana vuain axala xa varas. ²⁵ Axazak ka sasaxot a roroiang sina ila pira angkari, a roroiang sina xana milung, ma axazak ina xa bain mase a roroiang sina ila pira angkari, naan kana roting falagot a roroiang sina xuna roro tapal. ²⁶ Nis nanga xa gigi a vaamuzazang surugu, naan kana los nia. Ma aze ranon ga iziar wana, a iaana kilaaiang surugu zaait kana iziar wana. Maagu xana wisfaru axazak ka gigi a vaamuzazang surugu.”

Iesu Xa Dador Wana Ramaraat Puliang Sina

²⁷ Iesu xa piaat fauzaa xaarik naako, “A maskaagu xa maravan, ma gana piaat aze? ‘Maagu, malasing faa, gu waapizin a maravan angkari wana nia?’ Kawit. Ga wat iriat

paanaburut kuna gana vazaak a maravanang kari. ²⁸ Maagu, gu valaup aizinum!”

Mur a ling ka wat la lia naako, “Ga valaup fanong aizinugu ma gana valaup kaarik nanga.” ²⁹ Adi mala aubina di irur inaan di langarin ma di piaat adu xa bambarak, singsaxai azanon di piaat adu a aangelo xa dador zina.

³⁰ Iesu xa piaat naako, “A ling angkanaan ka balas kuna vawaalang nim, kawit kuna vawaalang nia. ³¹ Naari Nakmai xana klis a matmalabuk sin aubina ila pira angkari, ma naan kana vut pizin a piran ila pira angkari. ³² Singsaxai nia, araan dina raxut fauzaa nia, gana urif fawat aubina vaakdul zurugu.” ³³ Naan ka piaat malasing kanaan kuna vatanginang aze rawat maatang sina.

³⁴ Adi mala aubina di piaat malasing kari, “Maadi langar vaanong pana amun Lus sin Moses adu a Mesaaia xana iziar tapal. Malasing ma xa malasing faa gu piaat malasing kari, ‘Naata Rapti dina raxut fauzaa naan laaxur’? Nis kari ‘Naata Rapti’?”

³⁵ Ma Iesu xa vazei naandi naako, “A maravas kana wen iziar vaabung baraa faraxai wana nim. Naagu zangas lamaskana maravas araan naagu rauxin a maravas, paamua wana a bungsuzuk kana waramin nim. Axazak ina xa zazangas la bungsuzuk, kawit na rexaazin naan ka zazangas paafaa. ³⁶ Naagu inaxam paazaai wana a maravas araan a maravas ka iziar varaxai wana nim, kuna naaguna balas a funalik ila maravas.” Araan Iesu

xa vanong a dorang sina, xa vataling naandi ma xa zikam siaana naandi.

Amala Amun Judaa Xawit Di Inaxam Paazaai Wana Naan

³⁷ Amun Judaa xawit di inaxam paazaai wana Iesu naapalaau naan ka vabalos amun faakilanang ka varas lamarana naandi. ³⁸ Malasing ma a dorang sin Aaisaia a profet ka balas faaratu-naan malasing kari,

“Piran, nis ka ra inaxam paazaai wana a dorang sin diaa,
ma nis ka ra raamin fakilaan a dikdikang sunum, nua a Piran?” *(Aais 53:1)*

³⁹ A vuvuna xawit di inaxam paazaai, wanaze xa malasing baina Aaisaia xa piaat naako,

⁴⁰ “Nakmai xa vamarawif amun marana naandi ma xa waakol ainaxamang sin naandi, xuna amun marana naandi xana wen taamaai vaakilan
ma dina wen inaxam daxa wana ainaxamang sin naandi.
Ma xuna dina wen inaxam taawuk
ma dina wen puat surugu
xuna gana vira naandi.” *(Aais 6:10)*

⁴¹ Aaisaia xa piaat azaan angkanaan panaze naan ka raamin a marmari daxaiang sin Iesu ma xa dador profet pana naan.

⁴² La raan angkanaan nanga amala lawalau amun paamua zin amun Judaa di inaxam paazaai wana naan. Singsaxai xawit di viaat a inaxamang

paazaai zin naandi wanaze di marauring amun Faarasi dina waapizin naandi lamaskana a vaal a maainungang sin amun Judaa. ⁴³ Avuna di sasaxot mase a wisfaaruiang sin aubina wana a wisfaaruiang ka wat sin Nakmai.

⁴⁴ Ma Iesu xa xupkup dikdik naako, “Araan axazak ka inaxam paazaai wana nia, naan kawit na inaxam paazaai wana nia zingbe, singsaxai wana axazak saait ina xa ra kling fawat nia. ⁴⁵ Araan axazak ka raamin nia, naan ka raamin axazak ina xa ra kling fawat nia. ⁴⁶ Ga wat la pira angkari malasing a maravas, kuna nis ka inaxam paazaai wana nia xana wen iziar la bungsuzuk.

⁴⁷ Axazak ina xat langarin a dorang surugu ma xawit naat falos, kawit gai klis naan, panaze xawit ga wat kuna klizang aubina ila pira angkari, singsaxai ga wat kuna zaxot faulinang naandi.

⁴⁸ Ka rauxin axazak kai klis naandi ina di lis a tora naandi zurugu ma xawit di rudaxain a dorang surugu, a dorang mase ina ga ra dadorin kana varur naandi wana dorang la vaanongang iwana a raan ma dina vazaak a maazikang. ⁴⁹ Kawit ga dador wana ainaxamang surugu nanga, xawit. Maagu ina xa ra kling fawat nia, xa ra vasei nia xuna piaatang amun saan faakdul ga ra piaat. ⁵⁰ Ga rexaas adu a dorang dikdik sina naan a roro tapal. Ma aze razaan ga piaat, naan bani azaan Maagu xa ra vasei nia gana piaat.”

13

Iesu Xa Zuk Axaaka Ubina Varaviraai Zina

¹ A flangan iwana Raan Laba Iwana Zangas Fasaalang kana samura balas, ma Iesu xa rexaas

adu a raan ka wat faanong kuna naan kana luaa a pira angkari ma xana waan sin Damana. Naan ka sasaxot aubina zina di iziar la pira angkari ma naa sasaxot naandi xa ruaas pana vaanongang sina la pira angkari.

² La raan a bina xat faakilan tapti, Iesu ma ubina varaviraai zina di vavangan, ma Saatan ka rasin fanong ainaxamang lamaskana Judaas, naata Saaimon Iskaariot, kuna xana ngutlis Iesu zin amun purua. ³ Iesu xa rexaas adu Damana xa lis fanong amun saan faakdul la mitna, ma Nakmai xa ra kling fawat naan ma xana uli waan sin Nakmai. ⁴ Malasing ma naan ka ramaraat fataling a vanganang, ma xa gamul psin a marapi baraaf zina ilamanar, ma xa pis buaak naan la zuruna wana a taawol. ⁵ Mur xa vukin a daanim lamaskana a win iwana zuksukang ma xa varumara a zukang axaaka ubina varaviraai zina, ma naa suxa wana a taawol ina naa ra pis buaak a zuruna wana.

⁶ Naan ka wat sin Saaimon Pita, ma Saaimon Pita xa piaat sina naako, “Piran, malasing faa, guna zuk kari uru xaaku?”

⁷ Iesu xa xis naan naako, “Kawit gu raamin fakilaan aze ga gigiu, singsaxai mur guna mazaam.”

⁸ Pita xa piaat naako, “Kawit, guna wen suk mase amun kaaku.”

Iesu xa xis naan malasing kari, “Tamon gana wen suk amun kaakum, guna wen iziar varaxai wana nia.”

⁹ Saaimon Pita xa piaat naako, “Piran, kawit uxaaku zingbe, singsaxai umirugu ma a waarugu zaait!”

¹⁰ Iesu xa piaat naako, “Axazak ina xai zuf faanong kat faraxas be xana zuk amun kaakna, a winpina vaakdul xa ninis. Ma nim naagu ninis, singsaxai xawit nim faakdul.” ¹¹ Avuna Iesu xa rexaas nis kana ngutlis naan sin amun purua malasing ma xa piaat kawit naandi vaakdul di ninis.

¹² Araan naan ka zuk fanong amun kaaka naandi, xa valaak faulin amun marapi zina ma xa iziar uli la kiaana. Naan ka iaari zin naandi naako, “Malasing faa, naagu mazaam aze ga giu xu nim?” ¹³ Naagu vakilaan nia ‘Maravas’ ma ‘Piran,’ ma a dorang kanaan ka daxa. Avuna nia a rapti angkanaan. ¹⁴ Ma nia, a Piran ma a Maravas sinim, ga zuk fanong axaaka nim, malasing ma nim saait naaguna zuk farauxin amun kaaka nim. ¹⁵ Ga vatangin fanong sinim aze rawat matmal-abuk ga giu xu nim, ma ga saxot naaguna giu malasing saait. ¹⁶ Ga vazei varatunaan mase nim, kawit na rauxin ta iaana kilaaiang kana laaup pana a mono zina, ma xawit taxazak di ikling naan ka laaup pana nis ka kling naan. ¹⁷ Ma naari naagu rexaas faanong pana amun saan angkari, malasing ma Nakmai xana lis a daxaiiang sinim tamon naagu giu malasing kanaan.”

*Iesu Xa Piaat Axazak Kana Ngutlis Naan
(Mt 26:20-25, Mk 14:17-21, Lk 22:21-23)*

¹⁸ Ma Iesu xa piaat kaarik naako, “Kawit ga piaat pana nim faakdul, wanaze ga rexaazin nis ga kalin fanong. Naari a dorang kari lamaskana Baar Xoxok kana balas faaratunaan, ka malasing

kari: 'Axazak ka varabixin a raraba varaxai wana nia xa raxut a xaakna xuna wasparaminang nia.'
(*Saam 41:9*)

¹⁹ Ga vazei xari nim paamua wana xana balas, kuna araan kana balas faaratunaan, naaguna in-axam paazaai adu nia bani axazak ina ga kalin adu nia. ²⁰ Ga vazei varatunaan mase nim, axazak ina xa rudaxain axazak ga kling, ka rudaxain saait nia. Ma axazak ina xa rudaxain nia, xa rudaxain axazak ka ra kling fawat nia."

²¹ Lamuraana Iesu xa piaat malasing kanaan, a maskana xa maravan marazaat ma xa pitflaat naako, "Ga vazei varatunaan mase nim, axazak sinim kana ngutlis nia zin amun purua."

²² Ubina varaviraai zina di raamin farauxin naandi, ma di bangain nis sin naandi naa ipiaat.

²³ Axazak sin naandi, a rapti varaviraai ina Iesu xai sasaxot, ka iziar lapaarana. ²⁴ Saaimon Pita xa vagilaam a rapti angkanaan ma xa piaat sina naako, "Gu iaari zina, nis mase naa ipiaat."

²⁵ Naan ka zivaraaskal wana Iesu ma xa iaari zina naako, "Piran, nis mase?"

²⁶ Iesu xa xis a dorang sina naako, "Naan axazak ina gana lis a vang raraba zina lamuraana ga vasu lamaskana a win favanganang." Ma Iesu xa vasu a vang raraba, ma naa lis sin Judaas, naata Saaimon Iskaariot. ²⁷ Araan bani Judaas ka zuruk a vang raraba, Saatan ka sfaar naan.

Iesu xa vazei naan naako, "Azaan angkanaan adu guna giu, gu giu vazaus ka." ²⁸ Singsaxai xawit taxazak di iziar varaxai wana aiban favanganang, ka mazaam kunaze Iesu xa piaat malasing kanaan

sina. ²⁹ Judaas kat katkatong a kaakaai, malas-ing ma azanon ubina varaviraai di naxaam adu Iesu xa vazei naan kana wul aze razaan kuna a raan laba, o xuna xana lis sin aubina di izi gogof. ³⁰ Araan bani Judaas ka zuruk a raraba, xa tukbilak. Ma a bina xa suk ka.

*Iesu Xa Piaat Adu Pita Xana Wispuxin Naan
(Mt 26:31-35, Mk 14:27-31, Lk 22:31-34)*

³¹ Lamuraana Judaas ka waan faanong, Iesu xa piaat naako, “Naari Naata Rapti xana zuruk aiza laba ma Nakmai xana zuruk aiza laba wana naan. ³² Ma araan Nakmai xa zuruk aiza laba, naan kana valaup Naata Rapti, ma naana giu vazaaus mase.

³³ Naam funalik, gana iziar varaxai wana nim faamumut be. Naaguna zaleng nia ma malasing ga ra vazei amun paamua zin amun Judaa gana vazei zaait nim malasing kari: Aze ranon gana waan pana xawit naagut faraxas naaguna wat pana.

³⁴ A lus faaxur ga lis sinim malasing kari: Naaguna sasaxot nim saksaxai. Malasing nia ga sasaxot nim, nim saait naaguna sasaxot nim saksaxai. ³⁵ Tamon naaguna sasaxot nim saksaxai, aubina vaakdul dina rexaas adu nim aubina varaviraai zurugu.”

³⁶ Saaimon Pita xa iaari zina naako, “Piran, gu waa faa?”

Iesu xa xis naan naako, “Aze ranon gana waan pana, xawit nat faraxas guna los nia naambari, singsaxai mur guna los nia.”

³⁷ Pita xa iaari naako, “Piran, malasing faa, xawit nat faraxas gana los nua naambari? Gana lis pizin a roroiang surugu xu nua.”

³⁸ Ma Iesu xa xis naan naako, “Faaratunaan guna lis pizin a roroiang sunum ku nia? Ga vazei varatunaan mase nua, waamua wana a uraa xana kaakaluk, guna wispuxin nia faarul!”

14

Iesu Naan A Lan Ka Waan Sin Damana

¹ Iesu xa piaat kaarik naako, “Tuua naagu maska maravan. Naagu inaxam paazaai wana Nakmai ma naagu inaxam paazaai zaait pana nia.

² Lamaskana a vaal zin Maagu xa rauxin a rumaaf ka varas. Tamon kawit na vaaratunaan ga lek fazei nim pana. Gana waan la non angkanaan kuna nimmimaninang a non aaxan nim. ³ Ma tamon gana waan ma gana nimmimanin a non aaxan nim, gana uli wat kaarik ma gana zaxot nim, ma naaguna raagul varaxai wana nia, xuna a non ga raagul wana, nim saait naaguna raagul wana. ⁴ Naagu rexaazin a lan ka waan la non gana waan pana.”

⁵ Tomaas ka piaat sina naako, “Piran, maadi wetexaas aze ra non guna waan pana. Maadina rexaazin a lan malasing faa?”

⁶ Iesu xa xis naan malasing kari, “Nia a lan ma nia a vaaratunaanang ma nia a roroiang. Kawit nat faraxas taxazak kana wat sin Maagu wana taza lan tawarak, singsaxai wana nia be.

⁷ Tamon naagu rexaazin mase nia, naaguna rexaazin saait Maagu. Ma xa ruaas taning ma xa uzaa

xa vaaratunaan, naagu rexaazin naan ma naagu raamin fanong naan.”

⁸ Filip ka piaat naako, “Piran, gu vatangin Damaam simaam ma xanat faraxas pana ainaxamang simaam.”

⁹ Iesu xa xis naan naako, “Filip, ga iziar vaabung baraaf faanong faraxai wana nim. Malasing faa, xawit nanga gu rexaazin nia? Axazak ina xa raamin fanong nia, xa raamin fanong Maagu. Malasing faa gu piaat nu naako, ‘Gu vatangin Damaam simaam?’ ¹⁰ Iaak kawit naagu inaxam paazaai adu nia ga iziar lamaskana Maagu ma Maagu xa iziar la maskaagu? A dorang ga piaat sinim kawit surugu nanga. Singsaxai Maagu, naan ka iziar varaxai wana nia, ma naan ka gigiu amun faamuzazang sina. ¹¹ Naagu inaxam paazaai wana nia araan ga piaat adu nia ga iziar lamaskana Maagu ma Maagu xa iziar la maskaagu. O tamon kawit, naagu inaxam paazaai wana nia wanaze wana amun faamuzazang ka banglala gat fabalos. ¹² Ga vazei varatunaan mase nim, axazak ina xa inaxam paazaai wana nia, naan kana giu amun saan ga gigiu. Ma naan kana giu amun faamuzazang ka laaup pana nia ga gigiu, wanaze gana waan sin Maagu. ¹³ Ma gana giu aze rasaan naagu maainung pana aizinugu, xuna Maagu xana zuruk aiza laba wana Naatna. ¹⁴ Naaguna maainung nia wana aze rasaan pana aizinugu, ma gana giu.”

Iesu Xa Xalxal Adu Xana Kling Fawat A Lakla-gaai A Raabu

¹⁵ Ma Iesu xa piaat kaarik naako, “Tamon naagu sasaxot nia naaguna valos amun dorang dikdik surugu. ¹⁶ Nia gana iaari zin Maagu, ma Naan kana lis taza xazak kuna faawalang sinim, ma naan kana izi tapal varaxai wana nim. ¹⁷ Naan a Laklagai iwana dorang faaratunaan. Aubina ila pira angkari xawit dit faraxas dina rudaxain naan, panaze xawit di rataamin naan ma xawit di rexaazin naan. Singsaxai nim naagu rexaazin naan, panaze xa raagul varaxai wana nim ma xana iziar lamaskana nim. ¹⁸ Gana wen luaa nim malasing amun nakmaal, gana uli wat sinim. ¹⁹ Faasilik ka aubina ila pira angkari dina wen taamin kaarik nia. Singsaxai nim naaguna raamin nia. Nia ga roro, malasing ma nim saait naaguna roro. ²⁰ La raan angkanaan naaguna mazaam adu nia ga iziar lamaskana Maagu, ma nim naagu iziar la maskaagu, ma nia ga iziar lamaskana nim.

²¹ Axazak ina xa rauxin amun dorang dikdik surugu ma naat falos, naan ka sasaxot nia. Naan ina xa sasaxot nia, Maagu xana sasaxot naan, ma nia zaait gana sasaxot naan ma gana vatangin nia zina.”

²² Naanaan Judaas (kawit Judaas Iskaariot) ka piaat naako, “Singsaxai Piran, kunaze adu guna vatangin nua zimaam ma guna wen fatangin nua zin aubina ila pira angkari.”

²³ Iesu xa xis naan naako, “Tamon axazak ka sasaxot nia, naan kana valos amun dorang surugu. Maagu xana sasaxot naan ma maadina wat iaa zina ma maadina raagul iaa varaxai wana naan. ²⁴ Axazak ina xawit na sasaxot nia xana

wen falos amun dorang surugu. Amun dorang kari naagu langarin kawit surugu nanga, amun dorang sin Maagu ina xa ra kling fawat nia.

²⁵ Amun saan faakdul angkanaan ga ra vazei nim pana araan ga iziar nanga varaxai wana nim.

²⁶ Singsaxai Axazak Iwana Faawalang, naan a Laklagaai a Raabu, Maagu xana kling fawat naan pana aizinugu. Naan kana viraai nim pana amun saan faakdul ma xana vainaxaam nim pana amun saan faakdul ga ra ipiaat sinim. ²⁷ A luaai ga luaa varaxai wana nim, a luaai zurugu ga lis sinim. Kawit gai lis awat luaai aubina ila pira di ilis. Tuua naagu maska maravan ma tuua naagu maraaut.

²⁸ Naagu langarin ga piaat ninaako, ‘Gana waan tawarak ma gana uli wat kaarik sinim.’ Tamon naagu sasaxot nia, naaguna nanam adu gana waan sin Maagu, wanaze Maagu xa laaup pana nia. ²⁹ Ga tabung fazei vanong nim paamua wana amun saan angkari xana balas, kuna araan kana balas, naaguna inaxam paazaai. ³⁰ Gana wen dador vaabungbaraaf faraxai wana nim, panaze a piran ila pira angkari xana wat ka. Kawit na rauxin a dikdikang kuna waraminang nia, ³¹ singsaxai naan ka wat kuna aubina ila pira angkari dina rexaas adu ga sasaxot Maagu ma ga gigiu vatfaraxazin amun faamuzazang faakdul Maagu xat fazei nia xuna giuang.

Naagu wat, dina waan fataling a non angkari.”

15

Iesu Naan A Iaa A Waain Faaratunaan

¹ Iesu xa piaat kaarik naako, “Nia a iaai a waain faaratunaan, ma Maagu naan damana auma waain. ² Naan kai tok pizin amun tangtanganang ina xawit nat fuvuai, ma xai kdur amun tangtanganang ina xa vuvuai, xuna xana vuain amun fnuaai xa varas. Nim amun tangtanganangu. ³ Nim naagu ninis faanong panaze wana amun dorang ga ra dadorin sinim. ⁴ Naagu iziar la maskaagu, malasing nia ga iziar lamaskana nim. Kawit nat faraxas ta rangtanganang kana vuai naan singit. Naan kana iziar lamaskana a iaai a waain. Malasing saait nim, kawit nat faraxas naaguna vuai tamon kawit naagu iziar la maskaagu.

⁵ Nia nanga a iaai a waain ma nim amun tangtanganang. Tamon axazak ka iziar la maskaagu ma nia ga iziar lamaskana, naan kana vuain amun fnuaai xa varas. Singsaxai tamon naan ka iziar lawalaau ziaagu, xawit nat faraxas kana giu vabalos tasaan. ⁶ Tamon axazak kawit na iziar la maskaagu, naan ka malasing a rangtanganang di tokpizin ma xa maraang. Amun tangtanganang kanaan di iot turin, ma di psin lamaskana xai af ma xa if. ⁷ Tamon naagu iziar la maskaagu ma amun dorang surugu xa iziar lamaskana nim, naaguna maainung pana aze rasaan naagu saxot, ma gana giu aaxanim. ⁸ Araan naagu vuain amun fnuaai xa varas, ka valaup aizina Maagu, ma xa vatangin saait adu nim ubina varaviraai zurugu.

⁹ Nia ga sasaxot nim malasing Maagu xa sasaxot nia. Naagu iziar lamaskana a sasaxotang surugu. ¹⁰ Tamon naagu valos amun dorang dikdik surugu, naaguna iziar lamaskana a sasaxotang

surugu, malasing saait nia ga valos amun dorang dikdik sin Maagu ma ga iziar lamaskana a sasaxotang sina. ¹¹ Ga ra vasei nim pana a dorang kanaan kuna a nanamang surugu xana iziar wana nim ma a nanamang sinim kana bas mase. ¹² A dorang dikdik surugu xa malasing kari: Naaguna sasaxot nim saksaxai malasing nia ga ra sasaxot nim. ¹³ Kawit taza sasaxotang ka laba wana a sasaxotang sin axazak ina xa lis pizin a roroiang sina aaxan amun paasaxo zina. ¹⁴ Tamon naagu valos amun dorang dikdik surugu, nim amun paasaxo zurugu. ¹⁵ Gana wen fakilaan kaarik nim amun iaana kilaaiang, panaze a iaana kilaaiang kawit na rexaas pana amun taalilang sin a mono zina. Singsaxai, ga vakilaan nim amun paasaxo zurugu, wanaze amun saan faakdul ga ra varaviraai wana zin Maagu, gat fatangin sinim. ¹⁶ Kawit naagu kalin nia, singsaxai nia ga kalin nim ma ga lis a vaamuzazang sinim, kuna naaguna waan ma naaguna vuain amun fnuaai xana iziar bulaai. Ma Maagu xana lis aze rasaan naagu maainung pana aizinugu. ¹⁷ A dorang dikdik surugu xa malasing kari: Naaguna sasaxot nim saksaxai.”

Aubina Ila Pira Angkari Di Maska Raksaat Pana Aubina Varaviraaiang

¹⁸ Ma Iesu xa piaat kaarik naako, “Tamon aubina ila pira angkari di maska raksaat pana nim, naagu naxaam saait adu di ra tabung maska raksaat pana nia. ¹⁹ Tamon nim ila pira angkari, aubina dina sasaxot nim malasing nim sin naandi vaatak. Singsaxai nim kawit ila pira angkari,

xawit. Ga kalin fanong nim siaana aubina ila pira angkari. Malasing ma aubina ila pira angkari di maska raksaat pana nim. ²⁰ Tuaa naagu naxambain a dorang ga piaat sinim adu a iaana kilaa-
iang kawit na laaup pana a mono zina. Tamon di vamazik nia, dina vamazik saait nim. Tamon di valos amun faraviraaiang surugu, dina valos saait sinim. ²¹ Naandi dina giu malasing kanaan pana nim panaze wana aizinugu, avuna xawit di rexaazin axazak ka ra kling fawat nia. ²² Tamon ga lek pen puat ma ga lek pen dador zin naandi, di lek pen giu amun matmalabuk taksaat pana nia. Singsaxai naari xawit nat faraxas dina dador xol amun matmalabuk taksaat sin naandi. ²³ Axazak ina xa maska raksaat pana nia, xa maska raksaat saait pana Maagu. ²⁴ Tamon ga lek pen puat lawalaua naandi ma ga lek pen fabalos amun faamuzazang ka banglala, ina xawit nat faraxas taxazak tawarak kana giu, di lek pen giu amun matmalabuk taksaat pana nia. Singsaxai faaratunaan di ra raamin fanong amun faamuzazang ka banglala ma di ra maska raksaat nanga wana nimaa Maagu. ²⁵ Singsaxai di ra giu malasing kanaan malasing ma a dorang di varaar lamaskana amun Lus sin naandi xa balas faaratunaan malasing kari, 'Di maska raksaat pana nia ma xawit a vuvuna.' *(Saam 35:19, 69:4)*

A Vaamuzazang Sin A Laklagaai A Raabu

²⁶ Gana kling fawat Axazak Iwana Faawalang ma naan kana wat sinim, naan ka wat sin Maagu. Naan a Laklagai iwana vaaratunaanang. Araan

naan kana wat, kana pitfiaat nia. ²⁷ Ma nim saait naaguna pitfiaat nia wanaze naagu iziar varaxai wana nia wana varumaraiang amun faamuza-zang surugu ma xa ruaas taning.”

16

¹ Iesu xa piaat kaarik naako, “Ga vazei vanong nim pana amun saan angkanaan kuna tuaa ainaxam paazaaiang sinim kana zu. ² Dina waapizin nim lamaskana a vaal a maainungang sin naandi. Ma a raan saait kana wat kuna axazak ina xa zop famaas nim kana naxaam adu xa gigiu a vaamuzazang daxa zin Nakmai. ³ Dina giu amun saan angkanaan panaze xawit di rexaazin Maagu o nia. ⁴ Ga vazei vanong nim pana amun saan angkanaan, kuna a raan sin naandi xana balas ma naaguna naxaam faulin a dorang naknakaai ga ra vazei nim pana. Kawit ga ra vazei nim paamua wanaze ga iziar varaxai wana nim.

⁵ Singsaxai naari gana waan sin axazak ina xa ra kling fawat nia. Ma xawit taxazak sinim na iaari zurugu naako, ‘Guna waa faa?’ ⁶ A maskana nim ka maravan marazaat panaze ga piaat amun saan angkanaan sinim. ⁷ Singsaxai ga vazei varatunaan nim. A daxaiang aaxan nim araan gana waan tawarak, panaze tamon kawit ga waan, Axazak Iwana Faawalang kana wen puat sinim. Singsaxai tamon ga waan, gana kling fawat naan sinim. ⁸ Araan naan kana wat, kana vatangin sin aubina ila pira angkari adu ainaxamang sin naandi wana a matmalabuk taksaat ma a matmalabuk ka tak ma aikilizang kawit na tak. ⁹ Naan kana vatangin sin naandi adu ainaxamang sin

naandi wana a matmalabuk taksaat kawit na tak, panaze aubina xawit di inaxam paazaai wana nia.

¹⁰ Ma naan kana vatangin sin naandi adu ainaxamang sin naandi wana a matmalabuk ka tak kawit na tak, panaze nia gana waan sin Maagu, ma naaguna wen taamin kaarik nia. ¹¹ Ma malasing kanaan pana aikilizang, panaze Nakmai xa varur vanong a piran ila pira angkari wana dorang.

¹² Ga rauxin a dorang ka varas marazaat kuna vazeiang nim, singsaxai xana lagaf mase wana naaguna zuruk. ¹³ Singsaxai araan a Laklagai iwana dorang faaratunaan kana wat, naan kana waamuain nim pana amun dorang faaratunaan faakdul. Naan kana wen dador wana a dorang sina nanga, xana piaat be aze naa langarin ma xana vazei nim pana amun saan kana wat nanga.

¹⁴ Naan kana valaup aizinugu wanaze gana lis amun dorang sina ma xana viaat sinim. ¹⁵ Amun saan faakdul zin Maagu, zurugu. Malasing ma ga piaat a Laklagai xana zuruk amun dorang surugu ma xana viaat sinim.”

Ubina Varaviraai Dina Maskalus Singsaxai Mur Dina Nanam

¹⁶ Iesu xa piaat kaarik naako, “Faamumut be naaguna wen taamin nia, ma faamumut kaarik lamuraana naaguna raamin nia.”

¹⁷ Azanon ubina varaviraai zina di piaat lawalaua naandi zaksaxai malasing kari, “Naan ka piaat naako, ‘Faamumut be naaguna wen taamin nia, ma faamumut kaarik lamuraana naaguna raamin nia,’ ma xa piaat saait naako, ‘Avuna gana waan sin Maagu.’ Aze ra vuvuna amun dorang kanaan?” ¹⁸ Ma di vu iaari malasing

kari, “Aze ra wat dorang kari xa piaat, ‘Faamumut be’? Kawit maadi mazaam aze naa ipiaat.”

¹⁹ Iesu xa rexaas adu di saxot dina iaari zina wana dorang kanaan, malasing ma xa piaat sin naandi, naako, “Iaak naagu iaari lawalaua nim saksaxai wana a dorang kari ga piaat adu ‘Faamumut be naaguna wen taamin nia, ma faamumut kaarik lamuraana naaguna raamin nia’? ²⁰ Ga vazei varatunaan mase nim, naaguna raangis ma naaguna maskalus, singsaxai aubina vaakdul ila pira angkari dina nanam. Naaguna maskalus singsaxai mur naaguna nanam. ²¹ A ravin ina xana luk kat kazanin a maazikang panaze a raan sina xa balas. Singsaxai araan a popo xa balas, naan ka naxambain a maazikang kanaan panaze wana a nanamang sina wana a nalik ka balas faanong la pira angkari. ²² Ka malasing kanaan pana nim. Naari a raan sinim naaguna maskalus, singsaxai gana raamin kaarik nim ma naaguna nanam ma xawit taxazak kana zuruk pizin a nanamang sinim.

²³ La raan angkanaan naaguna wen maainung tazaar surugu. Ga vazei varatunaan mase nim. Aze razaar naagu maainung sin Maagu wana aizinugu, naana lis sinim. ²⁴ Ka ruaas taning kawit nanga naagut maainung tazaar pana aizinugu. Naagu maainung ma naaguna zuruk, ma a nanamang sinim kana bas mase.”

Iesu Xa Waramin Fanong A Dikdikang Ila Pira Angkari

²⁵ Ma Iesu xa piaat kaarik naako, “Ga rai dador zinim pana a dorang lalaamangaai. A raan

kana wat ma gana wen dor lalaamangaai xaarik, singsaxai gana vazei vatok be nim pana Maagu. ²⁶ Pana a raan angkanaan nim nanga naaguna maainung paan sin Maagu wana aizinugu. Ma xawit ga piaat adu nia gana maainung paan sin Maagu aaxa nim. ²⁷ Avuna Maagu nanga xa sasaxot nim, panaze naagu sasaxot nia ma naagu inaxam paazaai adu ga wat sin Nakmai. ²⁸ Ga wat ikula zin Maagu xunitiat la pira angkari. Ma naari gana luaa a pira angkari ma gana uli waan kaarik sin Maagu.”

²⁹ Ubina varaviraai zina di piaat malasing kari, “Naari xa gu dador vaamaravas, ma xawit gu dador lalaamangaai. ³⁰ Naari maadi rexaas adu gu rexaazin amun saan faakdul ma xawit nat faraxas taxazak kana iaari zunum. Pana azaan angkanaan maadi inaxam paazaai adu nua gu wat sin Nakmai.”

³¹ Iesu xa xis naandi naako, “Malasing faa, naari naagu inaxam paazaai xa? ³² A raan kana balas ma xa balas faanong, araan nim faakdul naaguna waan farawuk, axazak saksaxai la vaal zina. Malasing ma naaguna waan fataling nia zing. Singsaxai xawit ga iziar nia zing, Maagu xa iziar varaxai wana nia.

³³ Ga vazei vanong nim pana amun saan angkanaan, kuna naaguna rauxin a luaai araan naagu iziar zurugu. La pira angkari naaguna xazanin amun maravanang. Singsaxai naagu irur dikdik! Ga waramin fanong a dikdikang ila pira angkari.”

Iesu Xa Maainung Kun Naan Nanga

¹ Lamuraana Iesu xa piaat fanong azaan angkanaan, ka raamaai uzaa la lia ma xa maainung naako, “Maagu, a raan ka balas faanong. Gu valaup aizina Naarum, kuna Naarum kana valaup aizinum. ² Avuna gu lis fanong a burburaaiang sina laaxur wana aubina vaakdul xuna naan kana lis a roro tapal zin naandi vaakdul ina gu ra lis sina. ³ Ma a laana roro tapal xa malasing kari, naandi dina rexaazin nua, nua zingbe Nakmai vaaratunaan, ma dina rexaazin nia Iesu Kaarisito ina gu ra kling fawat nia. ⁴ Ga valaup fanong aizinum laaxur wana a pira angkari araan ga vanong amun faamuzazang gu lis surugu xuna giuang. ⁵ Maagu, naari gu valaup aizinugu la maraam pana a marmari daxaiang ga rauxin faraxai wana nua waamua wana a faaziarang ka balas.”

Iesu Xa Maainung Pana Ubina Varaviraai Zina

⁶ Ma Iesu xa piaat kaarik naako, “Ga ra viaat fanong nua zin naandi ina gu ra kalin luk naandi ziaana a pira angkari ma gu lis naandi zurugu. Naandi zunum, ma gu lis naandi zurugu ma di valos a dorang sunum. ⁷ Naari di rexaas ka adu amun saan faakdul gu lis fanong surugu xa wat sunum. ⁸ Avuna amun dorang gu ra lis surugu ga lis sin naandi ma naadi zuruk. Di rexaazin faratunaan adu ga ra wat sunum, ma di inaxam paazaai adu nua gu ra kling fawat nia. ⁹ Ga maainung kun naandi. Kawit ga maainung kun aubina ila pira angkari, singsaxai aaxan naandi gu ra lis fanong surugu, wanaze naandi zunum.

¹⁰ Naandi vaakdul zurugu naandi zunum, ma naandi vaakdul zunum naandi zurugu zaait. Ma wana naandi ga zuruk aiza laba. ¹¹ Gana wen iziar xarik la pira angkari, singsaxai naandi di iziar nanga la pira angkari, ma nia gana wat sunum. Maagu gu xoxok, katkatong naandi wana a dikdikang iwana aizinum, aiza gu ra lis surugu, xuna naandi dina zaxai, malasing saait diaa di zaxai iaa. ¹² Araan ga iziar varaxai wana naandi, ga xatkatong naandi ma ga rataamaai xaaul wana naandi wana a dikdikang iwana aizinum, aiza gu lis surugu. Kawit tazaxai na milung, singsaxai be azaxai ina xana waan ma xana milung, kuna a dorang lamaskana a Baar Xoxok kana balas faaratunaan.

¹³ Naari gana wat ka zunum, singsaxai gai pi-aat amun saan angkanaan araan ga iziar nanga la pira angkari, xuna dina xazanin a nanamang surugu lamaskana naandi ma xana bas mase.

¹⁴ Ga lis fanong a dorang sunum sin naandi, ma aubina ila pira angkari di ra maska raksaat pana naandi, wanaze naandi xawit ila pira angkari malasing saait bani nia xawit ila pira angkari.

¹⁵ A maainungang surugu xawit adu xuna guna zuruk pizin naandi ziaana a pira angkari, xawit. Singsaxai a maainungang surugu adu xuna guna rataamaai xaaul wana naandi ziaana a rapti raksaat. ¹⁶ Naandi xawit ila pira angkari, malasing saait bani nia xawit ila pira angkari.

¹⁷ Faxoxok naandi wana a dorang faaratunaan. A dorang sunum naan a dorang faaratunaan. ¹⁸ Malasing gu ra kling fawat nia xula pira angkari, ga kling

saait naandi xula pira angkari. ¹⁹ Ga vaxoxok nia xuna nua zaait guna vaxoxok mase naandi.”

Iesu Xa Maainung Pana Aubina Vaakdul Di Inaxam Paazaai

²⁰ Ma Iesu xa piaat kaarik naako, “A maainungang surugu xawit aaxan naandi zingbe. Ga maainung saait aaxan naandi ina dina langarin a dorang sin ubina varaviraai angkari zurugu ma dina inaxam paazaai wana nia. ²¹ Maagu, ga maainung kuna naandi vaakdul dina zaxai, malasing saait nua gu iziar la maskaagu ma nia ga iziar la maskaam. Ma naandi zaait dina iziar lamaskana diaa xuna aubina ila pira angkari dina inaxam paazaai adu nua gu ra kling fawat nia. ²² Ga ra lis fanong aiza laba gu lis surugu zin naandi xuna dina zaxai malasing diaa di zaxai iaa. ²³ Nia ga iziar lamaskana naandi ma nua gu iziar la maskaagu, xuna naandi dina balas saxai mase. Malasing ma aubina ila pira angkari dina rexaas adu gu ra kling fawat nia ma adu gu sasaxot naandi ina ga iziar lamaskana naandi malasing gu sasaxot nia.

²⁴ Maagu, ga saxot naandi ina gu ra lis surugu dina iziar varaxai wana nia la non ga iziar wana. Ma ga saxot dina raamin a marmari daxaiang surugu. A marmari daxaiang kanaan gu lis surugu wanaze gu sasaxot nia waamua wana nua gu giu a pira angkari.

²⁵ Maagu, nua gu tak mase. Naapalaau aubina ila pira angkari di wetexaazin nua, nia ga rexaazin nua ma naandi angkari zurugu di rexaas adu nua gu ra kling fawat nia. ²⁶ Ga vatangin

fanong nua zin naandi ma gana giu vauzaa nanga malasing kanaan, kuna a matmalabuk sunum iwana sasaxotang nia xana iziar lamaskana naandi ma nia zaait gana iziar lamaskana naandi.”

18

Di Zaraak Iesu

(Mt 26:47-56, Mk 14:43-50, Lk 22:47-53)

¹ Araan Iesu xa vaanong pana maainungang, naan faraxai wana ubina varaviraai zina di kas buaak a balanamaau Kidron. Laza rit a non angkanaan ka rauxin a uma olif ma naan ma ubina varaviraai zina di waan lamaskana auma angkanaan.

² Judaas ina xana ngutlis Iesu zin amun purua xa rexaazin a non angkanaan, panaze faavaras faanong Iesu ma ubina varaviraai zina dit faraza-waai inaan. ³ Judaas kat paamuin azanon ubina dauran ma amun lawaza zin amun pris laba ma amun Faarasi ma di wat la uma angkanaan. Di vazaak amun sangat ma amun laam ma amun saan iwana varopang.

⁴ Iesu xa rexaazin fanong amun saan faakdul xana balas sina. Malasing ma xa waan ma xa iaari zin naandi naako, “Naagu zazaleng nis?”

⁵ Di xis naan di piaat malasing kari, “Iesu in Naazaret.”

Iesu xa piaat naako, “Nia bani.” Ma Judaas a rapti ina xa ngutlis Iesu la mit amun purua xa irur zaait faraxai wana naandi. ⁶ Araan Iesu xa piaat naako, “Nia bani,” di zuxa uli ma di zu wizik paanaburut pana pira.

⁷ Ka iaari xaarik sin naandi naako, “Naagu zazaleng nis?”

Ma di piaat malasing kari, “Iesu in Naazaret.”

⁸ Iesu xa piaat naako, “Ga vasei vanong nim adu nia bani. Tamon naagu zazaleng nia, naagu luaa ubina angkari dina waan.” ⁹ Azaan angkanaan ka balas malasing ma a dorang sina naa ra tabung piaat ka balas faaratunaan. A dorang ka malasing kari, “Kawit ga vamilung tazaxai zin naandi gu ra lis surugu.”*

¹⁰ Saaimon Pita xa rauxin a baainaat. Ka urif luk ma xa kip psin alnga la mit sazaxa zin a iaana kilaaiang sin a waamua zin amun pris faakdul. (Aizina a iaana kilaaiang kanaan Maalkus.)

¹¹ Iesu xa vasei Pita naako, “Tasin faulin a baainaat lamaskana wakpaakna. Malasing faa, xawit nat faraxas gana imin pana a win imiminang Maagu xa ra lis surugu?”

Di Zaxot Iesu Xa Waan Sin Aanaas

¹² Naanaan ubina dauran ma a waamua zin naandi ma amun lawaza zin amun Judaa di zaraak Iesu ma di zaxir naan pana a iaarus. ¹³ Ma di tabung saxot naan ka waan sin Aanaas. Aanaas naan aimung sin Kaaiapaas ma Kaaiapaas naan a waamua zin amun pris faakdul la maariaas angkanaan. ¹⁴ Naan Kaaiapaas bani ina xa ra wurus amun paamua zin amun Judaa adu xana daxa tamon a rapti be azaxai xana zuruk a kiaana amun Judaa ma xana maat aaxa naandi vaakdul.

---

* **18:9** Jn 6:39   **18:11** Mt 26:39, Mk 14:36, Lk 22:42   **18:14** Jn 11:49-50

*Pita Xa Wispuk Adu Xa Wetexaazin Iesu
(Mt 26:69-71, Mk 14:66-68, Lk 22:54-57)*

¹⁵ Saaimon Pita nandiaa aza rapti varaviraai zin Iesu di los iaa Iesu. A rapti varaviraai angkanaan, a waamua zin amun pris faakdul xa rexaazin naan, malasing ma naan ka albis faraxai wana Iesu xu lamaskana rabaraau iwana a vaal laba zin a waamua angkanaan. ¹⁶ Singsaxai Pita xa irut simbang lamanar lapaara mara. A rapti varaviraai ina a waamua zin amun pris faakdul xa rexaazin naan, ka uli ma xa dador zin a ravin kat katkatong a mara ma xa zaxot falbis Pita.

¹⁷ A ravin kat katkatong a mara xa iaari zin Pita naako, “Iaak nua zaait aza rapti varaviraai zin a rapti angkanaan?”

Pita xa xis naan naako, “Kawit, nia xawit.”

¹⁸ A bina xa milaatus ma amun iaana kilaaiang ma amun lawaza, di sung axaiaf ma di irur varaxulin ma dit maadur. Pita zaait ka irur varaxai wana naandi ma xat maadur.

*A Waamua Zin Amun Pris Faakdul Xa Iaari Zin Iesu
(Mt 26:57-68, Mk 14:53-65, Lk 22:66-71)*

¹⁹ La raan angkanaan a waamua zin amun pris faakdul xa iaari zin Iesu wana ubina varaviraai zina ma amun faraviraaiiang sina.

²⁰ Iesu xa xis naan naako, “Ga rat firai aubina vaakdul la maravas. Gat faraviraai bulai lamaskana amun faal a maainungang sin amun Judaa o lamaskana a rabaraau ila vaal xoxok, ma la amun non amun Judaa dit balas fatu wana. Kawit gai piaat funfunin ta dorang. ²¹ Kunaze gu iaari zurugu? Gu iaari zin naandi dit langarin a

dorang surugu. Faaratunaan, di rexaazin aze ga ra ipiaat.”

²² Araan Iesu xa piaat malasing kanaan, aza lawaza ina xa irur vaasilik ka rabaaf naan ma xa piaat naako, “Naan awat matmalabuk angkanaan guna xis a waamua zin amun pris faakdul wana?”

²³ Iesu xa xis naan naako, “Tamon ga piaat a dorang ka raksaat, gu pitfiaat aze xa raksaat pana. Singsaxai tamon ga piaat a dorang ka vaaratu-naan, kunaze gu rabaaf nia?” ²⁴ A iaarus di zaxir Iesu wana xa iziar nanga ma Aanaas ka kling naan ka waan sin Kaaiapaas, a waamua zin amun pris faakdul.

Pita Xa Wispuk Kaarik Adu Xa Wetexaazin Iesu (Mt 26:71-75, Mk 14:69-72, Lk 22:58-62)

²⁵ Araan Saaimon Pita xa irut maadur di iaari zina malasing kari, “Iaak nua zaait aza rapti var-aviraai zina, aan?”

Ka wispuk naako, “Kawit, nia xawit.”

²⁶ Azaxai zin amun iaana kilaaiang sin a waamua zin amun pris faakdul, a taaua rapti angkari Pita xa ra kip psin alngana, xa piaat naako, “Iaak ga ra raamin nua varaxai wana naan la uma olif, aan?” ²⁷ Pita xa wispuk kaarik, ma la non taan angkanaan mase a uraa xa kaakaluk.

Amun Paamua Zin Amun Judaa Di Lis Iesu Zin Paailat

(Mt 27:11-18, Mk 15:1-15, Lk 23:1-3,18-25)

²⁸ Paanaraan gufguf mase amun paamua zin amun Judaa di luaa Kaaiapaas ma di zaxot Iesu xa waan la vaal laba zin a rapti in Rom ina Siza xa kalin naan ka waamua zin amun Judaa. Singsaxai tamon naandi nanga di albis lamaskana a vaal

angkanaan, dina balas mitikaai lawaana amun lus sin naandi. Malasing ma xawit di albis, panaze di saxot dina iaan a vanganang La Raan Laba Iwana Zangas Fasaalang. ²⁹ Malasing ma Paailat, naan a waamua angkanaan, ka tukbilak puat sin naandi ma xa iaari naako, “Aze ramun saan mase naagu vakor a rapti angkari wana?”

³⁰ Di xis naan malasing kari, “Tamon naan ka lek pen giu ta matmalabuk taksaat, maadi lek pen saraak lis fawat naan sunum.”

³¹ Paailat ka piaat naako, “Naagu zaxot naan ma naagu klis naan pana amun lus sinim nanga.”

Amun paamua zin amun Judaa di piaat malas-ing kari, “Singsaxai amun lus sinim ka waakol maam adu maadina wen sop famaata taxazak.”

³² Azaan angkanaan ka balas kuna a dorang Iesu xa ra ipiaat pana awat maatang sina xana balas faaratunaan.

³³ Paailat ka albis puli lamaskana a vaal laba zina. Ka viring Iesu ma xa iaari zina naako, “Nua a xalxaal zin amun Judaa aan?”

³⁴ Iesu xa iaari uli zina naako, “Malasing faa, ainaxamang sunum nanga o azanon di vazei nua wana nia?”

³⁵ Paailat ka xis naan naako, “Nia xawit a rapti Judaa. Aubina zunum faatak ma amun pris laba zinim nanga di zaraak lis fawat nua zurugu. Aze raraan gu giu?”

³⁶ Iesu xa piaat naako, “A bikabar zurugu xawit iniat la pira angkari. Tamon iniat la pira angkari, amun iaana kilaaiang surugu di lek farop

kol nia xuna tuaa amun paamua zin amun Judaa dina zaraak nia. A bikabar zurugu xawit iniat.”

³⁷ Paailat ka piaat naako, “Malasing ma nua a xalxaal, aan!”

Iesu xa xis naan naako, “Nua nanga gu piaat adu nia a xalxaal. Di luk nia ma ga wat la pira angkari xuna pitfiatang a dorang faaratunaan. Aubina vaakdul ina dit falos a dorang faaratunaan dit langar zurugu.”

³⁸ Paailat ka iaari zina naako, “Aze razaan mase a dorang faaratunaan?” Naan ka piaat fanong ma xa waan lamanar xaarik sin amun Judaa ma xa piaat malasing kari, “Kawit ga tangin ta vuvuna a maravanang pana naan. ³⁹ Singsaxai naagu rauxin a rataawuka nim La Raan Laba Iwana Zangas Fasaalang. Gat familuaar lis a rapti azaxai ina xa iziar wana vaamaazikang ka waan sinim. Malasing ma iaak naagu saxot gana vamiluaar lis ‘A xalxaal zin amun Judaa,’ aan?”

⁴⁰ Di xupkup puli malasing kari, “Kawit, naan kawit! Lis fawat Baarabaas simaam!” Baarabaas naan a rapti xat farop ma xat finaau.

19

Paailat Ka Klis Iesu (Mt 27:27-31, Mk 15:16-20)

¹ Naanaan Paailat ka kling ubina dauran ma di zaxot Iesu ma di kmis naan pana wip. ² Di kos a iaarus koxot malasing a lawilot ma di rasin la waatna. Di vamamaus naan pana a marapi xa raubung ³ ma di vis naan malasing kari, “A varanopang lamaraam, a xalxaal zin amun Judaa!” Ma di rabaaf naan.

⁴ Ma Paailat ka tukbilak kaarik ma xa vazei amun Judaa naako, “Naagu raamin. Ga zaxot fatukbilok naan lamarana nim kuna naaguna rexaas adu xawit ga tangin ta vuvuna a maravanang pana naan.” ⁵ Iesu xa tukbilak faraxai wana a lawilot ka xoxorang la waatna ma xa valaak a marapi baraaf ka raubung, ma Paailat ka piaat naako, “Naan a rapti xari!”

⁶ Araan amun pris laba ma amun lawaza zin naandi di raamin naan, di xupkup malasing kari, “Tuk fating naan pana a robuxul! Tuk fating naan pana a robuxul!”

Singsaxai Paailat ka vazei naandi naako, “Naagu zaxot naan ma naagu tukfating naan pana a robuxul. Kawit ga tangin ta vuvuna a maravanang pana naan.”

⁷ Amun paamua zin amun Judaa di xis naan malasing kari, “Maadi rauxin aza lus ma a lus angkanaan ka piaat adu naan kana maat, panaze xa kalin adu naan Naata Nakmai.”

⁸ Araan Paailat ka langarin a dorang kanaan, naan ka vut maraaut laxo, ⁹ ma xa albis puli xu lamaskana a vaal laba ma xa iaari zin Iesu malasing kari, “Nua inifaa?” Singsaxai Iesu xawit na xis ta waaling sina. ¹⁰ Paailat ka iaari zina naako, “Malasing faa, gu baai guna dador zurugu? Iaak kawit gu raamin fakilaan adu nia ga rauxin a burburaaiang kuna vamiluaarang nua o xuna tukfatingang nua laaxur wana a robuxul?”

¹¹ Iesu xa xis naan naako, “Gu lek pen tauxin a burburaaiang laaxur wana nia tamon Nakmai xa lek pen lis sunum. Malasing ma axazak ina xa lis

nia la mirum, a matmalabuk taksaat sina xa laaup pana zunum.”

¹² Araan Paailat ka langarin, ka zaleng ta lan kuna vamiluaarang Iesu, singsaxai amun Judaa dit kupkup malasing kari, “Tamon guna vamiluaar a rapti angkari, nua xawit a paasaxo zin Siza. Axazak ina xa kalin adu naan a xalxaal, naan a purua zin Siza.”

¹³ Araan Paailat ka langarin, ka zaxot fatukbilok Iesu. Paailat ka waan ma xa iziar wana a baang sin a waamua iwana aikilizang a dorang. A baang ka iziar la non di vakilaan, “A Laana Vaat” (ma wana a linga bina Ibru di vakilaan Gaabataa).

¹⁴ A raan angkanaan a raan iwana nimmimanang kuna A Raan Laba Iwana Zangas Fasaalang. A marana iaas ka malasing ka zangaafu ma urua lawaanaas.

Paailat ka piaat sin amun Judaa naako, “A xalxaal zinim kari.”

¹⁵ Singsaxai di xupkup malasing kari, “Saxot pizin naan! Saxot pizin naan! Tukfating naan pana robuxul!”

Paailat ka iaari zin naandi naako, “Malasing faa, naagu saxot gana tukfating a xalxaal zinim laaxur wana a robuxul?”

Amun pris laba di piaat malasing kari, “Kawit maadi rauxin kaarik taza xalxaal, Siza zingbe azaxai.”

¹⁶ Malasing ma Paailat ka lis Iesu la mita naandi xuna dina tukfating naan laaxur wana robuxul.

Ubina Dauran Di Tukfating Iesu Laaxur Wana Robuxul

(Mt 27:32-44, Mk 15:21-32, Lk 23:32-43)

Ubina dauran di zaxot Iesu ma di waan. ¹⁷ Ka vazaak a robuxul zina nanga ma xa waan la non di vakilaan, “A Non Iwana Barang.” (Wana a linga Ibru di vakilaan Golgaata.) ¹⁸ Inaan di tuk fating naan pana robuxul. Di tukfating saait uru rapti wana uru robuxul, di ratokaai iaa la uritna ma Iesu xa rokaai la birua.

¹⁹ Paailat ka vazei naandi ma di varaar aza waan dorang ma di varokin pana robuxul. A dorang kanaan ka malasing kari, “Iesu in Naazaret, a Xalxaal zin amun Judaa.” ²⁰ Amala aubina di vakot a dorang kanaan, panaze a non Iesu xa rokaai wana xa iziar lapaara bina laba, ma a dorang kanaan di varaar wana a linga bina in Ibru ma Latin ma Grik. ²¹ Amun pris laba xawit di nanam ma di vazei Paailat malasing kari, “Tuua gu varaar, ‘A xalxaal zin amun Judaa,’ singsaxai malasing kari, ‘A rapti angkari xa kalin adu naan a xalxaal zin amun Judaa.’”

²² Paailat ka xis a dorang naako, “Aze razaan ga varaar vanong kana iziar malasing ga varaar vanong.”

²³ Araan ubina dauran di tukfating fanong Iesu, di zuruk amun marapi zina ma di vatawaraxin pana unon talavaat lawalau a naandi zaksaxai singsaxai a marapi ilamaskana xa iziar nanga. A marapi angkanaan kawit na rauxin ta non di zaxazit faraxinang pana. Di vir wana a waan marapi a waasaxai be, di varumarain laaxur ma xa wizik sazal waanaburut.

²⁴ Di piaat lawalaua naandi malasing kari, “Tuua dina taar. Dia dina raktaak pana xuna dina raamin nis mase xana zuruk.”

A matmalabuk angkanaan ka balas malasing ma a dorang lamaskana a Baar Xoxok ka balas faaratunaan. A dorang kanaan ka malasing kari,

“Di vatawaraxin amun marapi zurugu lawalaua naandi ma dina raktaaxin amun marapi zurugu xuna raaminang nis kana zuruk.” *(Saam 22:18)*

Ma naan a matmalabuk angkanaan ubina dauran di yabalos.

²⁵ Naanaa zin Iesu ma duaana naanaa zina ma Maaria taak sin Klopaas ma Maaria in Maakdaalaa di irur lapaara robuxul zin Iesu. ²⁶ Iesu xa raamin naanaa zina inaan ma a rapti varaviraai naai sasaxot ka irur la paarana, ma xa piaat sin naanaa zina naako, “Naang, naan kanaan a nalik sunum,” ²⁷ ma xa vazei a rapti varaviraai naako, “A ravin angkanaan naan naanaa zunum.” La non taan angkanaan a rapti varaviraai xa zaxot naanaa zin Iesu xula vaal zina ma xa xatkatong naan.

A Maatang Sin Iesu

(Mt 27:45-50, Mk 15:33-41, Lk 23:44-49)

²⁸ Lamur, Iesu xa rexaas adu amun saan faakdul xa vaanong ka, malasing ma xa piaat naako, “Ga maaru.” Ka piaat a dorang kanaan kuna a dorang lamaskana a Baar Xoxok kana balas faaratunaan. ²⁹ Ka rauxin a sopen waain mawaak ka iziar la non angkanaan, malasing ma di burung a spaans lamaskana, ma araan a spaans ka bas, di pis fating laaxur wana a vang iaai a isop ma di rasin fauzaa

la nguza Iesu. ³⁰ Iesu xa imin ma xa piaat naako, “Ka vaanong ka.” Ma a waatna xa zoluaai ma xa vamiluaar psin a laklagaaina.

³¹ A raan angkanaan, a raan a nimnimanang panaze a raan lamuraana, a Saabat. Ma a Saabat angkanaan saait kana balas adi raan laba mase. Amun paamua zin amun Judaa di iaari zin Paailat kuna buaakang a xaaka aubina di rokaai wana robuxul xuna dina maat fazaaus ma dina waapizin naandi, wanaze xawit di saxot dina luaa aubina di maat dina rokaai wana amun robuxul la raan a Saabat. ³² Ubina dauran di wat buaak amun kaaka rapti wana aza rita Iesu ma mur zin axazak. ³³ Di wat sin Iesu singsaxai di tangin adu naan ka maat faanong malasing ma xawit di buaak amun kaakna. ³⁴ Singsaxai axazak sin ubina dauran ka zaxa a zuruna Iesu wana a bili. Fazaaus mase a dari ma a daanim ka zaal. ³⁵ A rapti ina xa ra raamin azaan angkanaan ka pitfiat fanong amun saan naa raamin ma amun dorang naa ipitfiat ka vaaratunaan mase. Naan ka rexaas adu naan ka ipitfiat a dorang faaratunaan, ma naa ipitfiat kuna nim saait naaguna inaxam paazaai. ³⁶ Amun saan angkanaan ka balas malasing ma a dorang lamaskana Baar Xoxok ka balas faaratunaan. A dorang ka malasing kari, “Kawit ta ruaana xana raabuak,” (*Zax 12:46, Vaak 9:12, Saam 34:20*) ³⁷ ma malasing saait aza waan dorang naako, “Dina raamaai wana naan ina di ra zaxa.” (*Zek 12:10*)

Atkaavaaiang Sin Iesu

(*Mt 27:57-61, Mk 15:42-47, Lk 23:50-56*)

³⁸ Lamuraana, Iosep ila bina laba Aarimaatiaa xa iaari zin Paailat kuna vaziaap lukang Iesu ina xa maat faanong. Iosep naan aza rapti varaviraai zin Iesu, singsaxai a inaxam paazaaiang sina xa vunfunaai wanaze xa marauring amun paamua zin amun Judaa. Paailat ka rudaxa wana Iosep kana vaziaap luk Iesu ma naan ka vaziaap luk Iesu ma xa waan. ³⁹ Nikodimas ka wat faraxai wana Iosep. Naan saait ka ra wat paamua labung ma xa raamin Iesu. Naan ka zuruk fawat a laas mikuf ina azanon di plaas pana a bulut iwana uru iaai di vakilaan a mar ma a aaloi. A maravanang iwana xa malasing a zangaafu vaarul a kilogrem. ⁴⁰ Iosep ma Nikodimas di raxut iaa Iesu, ma di xavut iaa naan pana amun marapi vaaxur ma a laas mikuf. Di giu lalos a rataawuk amun Judaa araan di nimnimanin a maat kuna atkaavaaiang. ⁴¹ La non di ra tuk fating Iesu xa rauxin a uma, ma lamaskana a uma angkanaan ka rauxin a baaul a maat faaxur, xawit nanga ta maat di ra vatate inaan. ⁴² Di vatate iaa Iesu inaan panaze a raan angkanaan a raan a nimnimanang pana a Saabat sin amun Judaa, ma di saxot dina vatate vazaus a maat paamua wana a Saabat kana balas, ma a baaul a maat ka vaasilik be.

20

A Baaula Maat Ka Gof

(Mt 28:1-8, Mk 16:1-8, Lk 24:1-11)

¹ Paanaraan gufguf la varumaraiang a raan iwana a wik ma xa suk nanga, Maaria in Maak-daalaa xa wat la baaul a maat ma xa raamin a vaat

di wul psin lamarana luk. ² Malasing ma naan ka valaau waan sin Saaimon Pita ma aza rapti varaviraai Iesu xai sasaxot ma xa piaat naako, “Di zuruk pizin fanong a Piran lamaskana a baaul a maat, ma xawit maadi rexaas aze ra non di vamaal naan pana!”

³ Malasing ma Pita ma a rapti varaviraai angkanaan di ramaraat iaa xuna waanang la baaul a maat. ⁴ Di valvalaau iaa be, singsaxai a rapti varaviraai angkanaan ka valau waamuin Pita ma xa tabung balas la baaul a maat. ⁵ Naan ka zundung ma xa raamaai waan lamaskana a baaul a maat ma xa raamin amun marapi di fluzang Iesu xa imamaal inaan, singsaxai naan kawit na albis. ⁶ Naanaan Saaimon Pita ina xa wat lamuraana, xa balas ma xa albis lamaskana a baaul a maat. Naan ka raamin amun marapi xa imamaal inaan, ⁷ ma xa raamin saait aza waan marapi ina di ra pis kolang a waata Iesu. A marapi angkanaan di flus parok nanga, ma xawit na imaal varaxai wana uza waan. ⁸ Naanaan a rapti varaviraai ina xa tabung balas paamua la baaul a maat ka albis saait. Ka raamin amun saan angkanaan ma xa inaxam paazaai. ⁹ (Kawit nanga di mazaam iaa a dorang ilamaskana a Baar Xoxok adu Iesu xana ramaraat puli wana maatang.) ¹⁰ Naanaan uru rapti varaviraai di uli iaa xu la bina.

Iesu Xa Balas Sin Maaria In Maakdaalaa
(Mt 28:9-10, Mk 16:9-11)

¹¹ Singsaxai Maaria xa irur rataangis lamanar la baaul a maat. Araan ka rataangis, ka zundung ma xa raamaai xu lamaskana a baaul a maat. ¹² Ka raamin a aangelo urua di valaak iaa amun marapi

xufkuf. Di iziar iaa la non di ra vamaal Iesu wana, axazak ka iziar la kiaana waatna ma axazak ka iziar la kiaana uru xaakna.

¹³ Di iaari iaa zina malasing kari, “Diravin, kunaze gu raangis?”

Naan ka piaat naako, “Di zuruk pizin a Piran surugu, ma xawit ga rexaas di vatate naan faa.”

¹⁴ Naanaan ka rutaawuk ma xa raamin Iesu xa irur inaan, singsaxai xawit na raamin fakilaan adu naan Iesu.

¹⁵ Naanaan Iesu xa iaari zina naako, “Diravin, kunaze gu raangis? Gu zazaleng nis?”

Maaria xa naxaam adu a rapti xat katkatong a uma ma xa piaat naako, “Dipiran, tamon gu zuruk pizin naan, gu vazei nia gu rasin naan faa xuna gana wa zuruk naan.”

¹⁶ Iesu xa piaat sina naako, “Maaria.”

Maaria xa rutaawuk ma xa piaat pana a dorang in Ibru naako, “Raaboni!” (Aknaaza waaling angkari adu Maravas.)

¹⁷ Iesu xa vazei naan naako, “Tuua gu taaxur wana nia, wanaze xawit nanga ga uzaa zin Maagu. Singsaxai gu waan sin amun daazugu ma gu vazei naandi adu gana uzaa zin Maagu zurugu ma Damana nim saait, ma zin Nakmai zurugu ma Nakmai zinin saait.”

¹⁸ Maaria in Maakdaalaa xa waan sin aubina varaviraai ma xa pitfiaat sin naandi naako, “Ga raamin fanong a Piran.” Ma xa vazei zaait naandi wana amun dorang Iesu xa ra piaat sina.

*Iesu Xa Balas Sin Aubina Varaviraai
(Mt 28:16-20, Mk 16:14-18, Lk 24:36-49)*

¹⁹ La raan a bina xat faakilan tapti la varumaraiang a raan iwana wik aubina varaviraai di

iziar varaxai lamaskana a vaal. Di baraat kol amun mara wanaze di marauring amun paamua zin amun Judaa. Ma Iesu xa balas ma xa irur lawalaua naandi ma xa vazei naandi naako, “A luaai xana iziar varaxai wana nim!” ²⁰ Iesu xa piaat fanong malasing kanaan ma xa vatangin uru mitna ma a zuruna. Aubina varaviraai di nanam mase araan di raamin a Piran.

²¹ Iesu xa piaat kaarik naako, “A luaai xana iziar varaxai wana nim! Maagu xa ra kling fawat nia, malasing saait naari ga kling nim naaguna waan.” ²² Naan ka piaat fanong malasing kari ma xa pivin a maaliu zina wana naandi ma xa piaat naako, “Naagu zuruk a Laklagaai a Raabu. ²³ Tamon naagu naxaam pizin amun matmalabuk taksaat sin aubina, Nakmai xana naxaam pizin amun matmalabuk taksaat sin naandi. Ma tamon kawit naagu naxaam pizin amun matmalabuk taksaat sin naandi, Nakmai xana wen naxaam pizin amun matmalabuk taksaat sin naandi.”

Iesu Xa Balas Saait Sin Tomaas

²⁴ Naari Tomaas (aza izina Didimas) axazak sin ubina varaviraai di zangaafu ma urua, xawit na iziar varaxai wana naandi araan Iesu xa ra balas. ²⁵ Azanon ubina varaviraai di vazei naan malasing kari, “Maadi raamin fanong a Piran!”

Singsaxai Tomaas ka vazei naandi naako, “Tamon kawit ga raamin a kiaana amun nil la uru mitna ma xawit ga rasin a klus mirugu la kiaana amun nil, ma tamon kawit ga rasin a mirugu la zuruna, gana wen inaxam paazaai.”

²⁶ A wik lamuraana aubina varaviraai zina di iziar xaarik lamaskana a vaal, ma Tomaas saait

faraxai wana naandi. Iesu xa balas sin naandi naapalaau di baraat kol amun mara. Ka rur lawalaua naandi ma xa piaat naako, “Aluaai xana iziar varaxai wana nim!” ²⁷ Ma xa vazei Tomaas malasing kari, “Tasin a klus mirum iriat. Taamin uru mirugu. Tasin fatok fawat a mirum la zurunugu. Tuaa gu rauxin ainaxamang urua. Gu inaxam paazaai be.”

²⁸ Tomaas ka piaat sina naako, “Nua a Piran surugu ma nua Nakmai zurugu!”

²⁹ Naanaan Iesu xa vazei naan naako, “Gu inaxam paazaai wanaze gu raamin fanong nia. Naandi ina xawit di raamin nia ma di inaxam paazaai, Nakmai xa lis a daxaiang sin naandi.”

A Vuvuna A Baar Angkari Jon Ka Varaar

³⁰ Iesu xa vabalos nanga azanon faakilanang ka varas lamarana aubina varaviraai zina, singsaxai a dorang pana naandi xawit na iziar lamaskana a baar angkari. ³¹ Singsaxai azanon faakilanang ka iziar lamaskana a baar angkari xuna naaguna inaxam paazaai adu Iesu naan a Mesaaia, Naata Nakmai, ma tamon naagu inaxam paazaai naaguna rauxin a roro tapal lamaskana aizina.

21

Iesu Xa Vabalos A Vaamuzazang Ka Banglala Araan Di Vaaian

¹ Lamur Iesu xa balas kaarik sin ubina varaviraai zina lapaara Laman Tiberiaas, aza izina a Laman Gaalili. Ka balas malasing kari, ² Saaimon Pita ma Tomaas (aza aizina Didimas), ma Naatanaael ila bina Kaanaa la pira Gaalili, ma uru naata Zebedi, ma uzaru rapti varaviraai

di iziar varaxai. ³ Saaimon Pita xa vazei naandi naako, “Gana wa vaaian,” ma di piaat malasing kari, “Maadina wat faraxai wana nua.” Naanaan di waan ma di xawaas a mon, singsaxai di vaagof mase labung angkanaan.

⁴ Paanaraan gufguf mase, Iesu xa irur laxon, singsaxai ubina varaviraai xawit di raamin faki-laan adu naan Iesu.

⁵ Naan ka viraai waan sin naandi naako, “Malasing faa, naam nalik, naagu waaluk ta ian?”

Ma naandi di xis naan malasing kari, “Kawit.”

⁶ Ma naan ka vazei naandi naako, “Naagu psin aubina la mit sazaxa iwana mon ma naaguna tanggai.” Di giu malasing naa piaat singsaxai xawit nat faraxas dina urif fawat aubina lamaskana a mon panaze amun ian ka varas marazaat.

⁷ A rapti varaviraai ina Iesu xa sasaxot ka vazei Pita naako, “A Piran taan!” Araan bani Saaimon Pita xa langarin naan ka piaat naako, “A Piran taan,” ka valaak faulin a marapi barAAF sina ilamanar, avuna naa ra gamul psin, ma xa fida lamaskana daanim ma xa kakas paan laxon.

⁸ Azanon ubina varaviraai di los naan pana a mon ma dit purif saait aubina xa bas pana amun ian. Kawit di lawalaaU wana axon, ka malasing a mita xa zangaaf lu vaa zangaaf lu. ⁹ Naandi di xozaraai laxon ma di raamin amun kalaflar xa ingingat inaan ma amun ian lamarana, ma amun raraba zaait ka iziar.

¹⁰ Iesu xa vazei naandi naako, “Naagu waaluk fawat azanon ian ina naagu samura zuruk.”

¹¹ Malasing ma Saaimon Pita xa vaani wana a mon ma xa urif aubina xu laxon. Aubina xa bas mase wana amun ian laba, amun ian ka 153. Sing saxai naapalaau amun ian ka varas marazaat, aubina xawit na ramatar.

¹² Iesu xa piaat sin naandi naako, “Naagu wat fangan.” Ubina varaviraai di maraaut kuna iaariang malasing kari, “Nua nis?” Avuna di rexaas faanong adu naan a Piran. ¹³ Iesu xa wat ma xa zuruk amun raraba ma xa lis sin naandi, ma naa giu zaait malasing kanaan pana amun ian. ¹⁴ Naari a varulang ka a raan Iesu xa balas sin ubina varaviraai zina lamuraana xa ramaraat puli wana maatang.

Iesu Xa Vazei Pita Xana Xatkatong Amun Sipsip Sina

¹⁵ Iesu ma ubina varaviraai zina di vangan faanong ma xa iaari zin Saaimon Pita malasing kari, “Saaimon naata Jon, iaak a sasaxotang sunum pana nia xa laaup pana a sasaxotang sin naandi angkari wana nia aan?”

Naan ka piaat naako, “Aiang Piran, gu rexaas adu ga sasaxot nua.”

Iesu xa piaat naako, “Gu vavangaan amun naata sipsip surugu.”

¹⁶ Iesu xa piaat kaarik sina naako, “Saaimon naata Jon, iaak gu sasaxot nia aan?”

Naan ka xis Iesu malasing kari, “Aiang Piran, gu rexaas adu ga sasaxot nua.”

Iesu xa piaat sina naako, “Gu xatkatong amun sipsip surugu.”

¹⁷ A varulang a raan Iesu xa iaari zina naako, “Saaimon naata Jon, iaak gu sasaxot nia aan?”

Pita xawit na nanam panaze Iesu xa varul aiaar-
iang sina naako, “Iaak gu sasaxot nia aan?” Pita xa
piaat sina naako, “Piran, gu rexaazin amun saan
faakdul, gu rexaas adu ga sasaxot nua.”

Iesu xa piaat sina naako, “Gu vavangaan amun
sipsip surugu. ¹⁸ Ga vazei varatunaan mase nua,
araan gu xulaau, nua nanga gut famamaus a win-
pinum ma gu wanpaan la aze ra non gu saxot.
Singsaxai aaraan gu baiak ka, guna lis uru mirum,
ma axazak tawarak kana vamaus nua ma xana
zaxot nua xula non ina xawit gu saxot guna waan
pana.” ¹⁹ Iesu xa piaat malasing kanaan kuna
vatanginang Pita xana maat malasing faa xuna
xana valaup aizina Nakmai. Naanaan ka piaat sin
Pita naako, “Gu los nia!”

²⁰ Pita xa rutaawuk ma xa raamin a rapti var-
aviraai ina Iesu xa sasaxot kai los naandi. (Naan
axazak angkanaan ina xa ra zivaraaskal wana
Iesu aaraan di vangan ma xa iaari naako, “Piran nis
kana ngutlis nua zin amun purua?”) ²¹ Aaraan Pita
xa raamin naan, ka iaari zin Iesu naako, “Piran,
malasing faa wana a rapti angkari?”

²² Iesu xa xis naan naako, “Tamon ga saxot naan
kana izi roro xa ruaas gana uli wat, iaak kawit
azaan sunum? Gu los nia.” ²³ Pana awat dorang
kanaan, a dorang ka valaau lawalau amun fan-
daas adu a rapti varaviraai angkanaan kana wen
maat. Singsaxai Iesu xawit na piaat adu a rapti
varaviraai angkanaan kana wen maat. Ka piaat
be naako, “Tamon ga saxot naan kana izi roro xa
ruaas gana uli wat, iaak kawit azaan sunum?”

²⁴ Nia a rapti varaviraai angkanaan ina xai pitfi-aat amun saan faakdul angkanaan ma naat faraar vating. Dia di rexaas adu amun dorang sina xa vaaratunaan.

²⁵ Iesu xa ra gigiu vabalos saait azanon saan nanga xa varas. Tamon amun saan faakdul angkanaan di lek faraar vating, ga naxaam adu a pira angkari xa lek pen tauxin ta non marapalau xuna rasinang amun baar angkari di ra varaar.

A Dorang Daxa Zin Nakmai
The New Testament in the Nalik Language of New
Ireland Province, Papua New Guinea
Nupela Testamen long toples Nalik long Niugini

copyright © 2023 Wycliffe Bible Translators Australia

Language: Nalik

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2024-03-28

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Mar 2024 from source files dated 28 Mar 2024

42305cda-c6c8-512e-a277-ab36f573c0db